

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Bakalářská práce

POTENCIÁL ENVIRONMENTÁLNÍCH OPATŘENÍ
V UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍCH V OBLASTI
ŽELEZNORUDSKO

Vypracovala: Marie Machalová

Vedoucí práce: Ing. Radim Dušek, Ph.D.

České Budějovice 2017

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Marie MACHALOVÁ

Osobní číslo: E14256

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání

Název tématu: Potenciál environmentálních opatření v ubytovacích zařízeních v oblasti ŽELEZNORUDSKO

Zadávací katedra: Katedra obchodu a cestovního ruchu

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem práce je identifikace existujících environmentálních opatření v ubytovacích zařízeních a zhodnocení zkušeností provozovatelů těchto zařízení. Na základě identifikovaných environmentálních opatření navrhnout možnosti budoucího rozvoje ubytovacích zařízení ve zkoumané oblasti.

Metodický postup:

1. Studium odborné literatury
2. Zpracování východisek řešení problému bakalářské práce na základě hloubkové rešerše prostudovaných informačních zdrojů
3. Zdůvodnění výběru tématu a zkoumané oblasti
4. Terénní šetření a řízený rozhovor zaměřený na naplňování zásad environmentálního řízení zkoumaných podniků
5. Analýza současného stavu environmentálních opatření v ubytovacích zařízeních zvolené oblasti
6. Návrh možností na další rozvoj ubytovacích zařízení, při respektování zásad trvale udržitelného rozvoje

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární přehled. 3. Cíle a metody. 4. Analýza a syntéza poznatků z vlastního zkoumání. 5. Vlastní návrhy. 6. Závěr. 7. Seznam literatury.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Goeldner, C. R. & J. R. B. Ritchie. (2009). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies.* New York: Wiley

Hesková, M. a kol. (2011). *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy. 2. upravené vyd.* Praha: Fortuna.

Horner, S. & J. Swarbrooke. (2003). *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času.* Praha: Grada.

Indrová, J. a kol. (2008). *Cestovní ruch pro všechny.* Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Orieška, J. (2010). *Služby v cestovním ruchu.* Praha: Idea servis.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Radim Dušek, Ph.D.**
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: **11. ledna 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2017**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
L.S.
Studená 13 (26)
370 05 České Budějovice

Ing. Viktor Vojtko, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 26. února 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 14. dubna 2017

.....

Marie Machalová

Poděkování

Mé poděkování patří Ing. Radimu Duškovi, PhD. za cenné rady, odborné vedení, vstřícnost při konzultacích, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval.

Obsah

1	Úvod	3
2	Literární rešerše.....	4
2.1	Environmentální uvědomění	4
2.1.1	Životní prostředí	4
2.1.2	Proces ochrany životního prostředí z historického hlediska	4
2.1.3	Nové ideologie – ekologismus a environmentalismus	5
2.1.4	Organizace spojených národů při ochraně životního prostředí	5
2.1.5	Environmentální výchova.....	6
2.2	Cestovní ruch a environmentální uvědomění.....	7
2.2.1	Definice cestovního ruchu.....	7
2.2.2	Environmentální dopady cestovního ruchu	7
2.2.3	Udržitelný cestovní ruch.....	8
2.2.4	Schéma „Tři P“	10
2.3	Ubytovací zařízení a environmentální uvědomění.....	11
2.3.1	Charakteristika ubytovacích služeb a zařízení	11
2.3.1.1	Ubytovací služby z historického hlediska	11
2.3.2	Kategorizace ubytovacích zařízení, členění a klasifikace	12
2.4	Ochrana životního prostředí v ubytovacích zařízeních	14
2.4.1	Vlivy ubytovacích zařízení na životní prostředí.....	14
2.4.2	Koncept environmentálních opatření v ubytovacích zařízeních	14
2.4.3	Green management	14
2.4.4	Ekologické značení ubytovacích zařízení	15
2.4.5	Ekologická ubytovací zařízení	16
2.4.6	Environmentální opatření ubytovacích zařízení	17
3	Metodika tvorby práce	24
3.1	Studium odborné literatury.....	24
3.2	Výzkumné otázky.....	24
3.3	Průběh výzkumu.....	24
4	Praktická část.....	26
4.1	Popis oblasti a charakteristika respondentů	26
4.2	Green management a ekologické značení	29
4.3	Environmentální opatření související s úsporou energií	33
4.4	Environmentální opatření související s úsporou a čištěním vody	36
4.5	Environmentální opatření související s odpadovým hospodářstvím.....	39
4.6	Opatření související s nákupem produktů	42
4.7	Vnímání výhod v zavádění environmentálních opatření.....	45
4.8	Podpora a vzdělávání zaměstnanců a hostů v ochraně životního prostředí ..	47
4.9	Pro a proti zavádění environmentálních opatření.....	48

4.9.1	Důvody, které brání v zavádění environmentálních opatření.....	48
4.9.2	Důvody, které motivují k zavádění environmentálních opatření	49
4.10	Návrhy možností budoucího rozvoje ubytovacích zařízení v oblasti Železnorudsko.....	51
4.10.1	Návrh týkající se ekologického značení	51
4.10.2	Návrhy týkající se environmentálních opatření.....	53
5	Závěr	58
I.	Summary and keywords.....	60
II.	Seznam použitých zdrojů	61
III.	Seznam obrázků, tabulek a grafů.....	64
IV.	Příloha	64

1 Úvod

Nutnost být obklopen přírodou patří k hlubokým a nejdůležitějším lidským potřebám. Možná právě proto se otázka vztahu člověka k přírodě a životnímu prostředí dostává čím dál tím více do popředí, a to ve všech oblastech. Tato bakalářská práce se věnuje zájmu o ochranu životního prostředí v oblasti cestovního ruchu, konkrétně v ubytovacích zařízeních. Právě ubytovací zařízení patří mezi největší znečišťovatele životního prostředí.

První část této práce je věnována teoretickým definicím, jež se zabývají ochranou životního prostředí z historického hlediska až po současnost a tím, jak myšlenka ochrany životního prostředí pronikla do odvětví cestovního ruchu. Dále je rozebírán green management následovaný popisem ubytovacích zařízení a možností, kterými lze v těchto zařízeních životní prostředí chránit. Poskytovatelé ubytovacích služeb do provozu svých zařízení stále častěji zavádí environmentální opatření, jejichž název je odvozen od anglického označení životního prostředí – *environment*. Uplatňování ekologie v ubytovacích zařízeních směřuje především na snižování spotřeby energie, vody, chemických prostředků, omezení tvorby odpadů, využívání produktů z přírodních materiálů, šetření stavebních ploch či snižování hluku a emisí.

Právě identifikace existujících environmentálních opatření v ubytovacích zařízeních, a to v oblasti Železnorudsko, je hlavním cílem této bakalářské práce společně se zhodnocením zkušeností jejich provozovatelů. Průzkum probíhal u různých druhů ubytovacích zařízení a výsledky výzkumu jsou obsaženy v praktické části. Na základě výsledků výzkumu jsou v poslední kapitole této práce vytvořeny návrhy pro možný budoucí rozvoj ubytovacích zařízení ve zkoumané oblasti.

Oblast Železnorudsko byla vybrána z několika důvodů. Nachází se v Chráněné krajinné oblasti Šumava, tudíž lze předpokládat vyšší zájem o ochranu životního prostředí. Existuje zde také místní ekologická značka, jež se uděluje ubytovacím zařízením a Železnorudsko je díky svému umístění v horách oblíbenou turistickou destinací, proto zde o ubytovací zařízení veškerých kategorií není nouze.

2 Literární rešerše

2.1 Environmentální uvědomění

2.1.1 Životní prostředí

Každý živý organismus má kolem sebe své životní prostředí, v němž na sebe vzájemně působí dva či více činitelů. Toto působení se vztahuje na výměny látek, informací a energií, díky kterým dochází k proměně a obnovení živé přírody – biologické reprodukci. Životní prostředí tak lze chápat jako souhrn činitelů, které živý organismus potřebuje ke svému životu (Kunc, 1996, s. 30). Pro srovnání lze uvést zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, který jej definuje jako „*vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie*“ (AION CZ, 2016).

2.1.2 Proces ochrany životního prostředí z historického hlediska

Bez životního prostředí bychom nemohli existovat, a jelikož se jeho stav na Zemi neustále zhoršuje, je potřeba jej chránit. Lidé si tento problém uvědomovali již ve středověku, kdy ochrana probíhala především z estetických, historických či kulturních důvodů (Ministerstvo životního prostředí, 2016). Ve větším měřítku došlo k uvědomění ochrany životního prostředí na přelomu 18. a 19. století, kdy byla na výši snaha chránit velkolepé, neobvyklé či bizarní a jinak zajímavé přírodní jevy (staré stromy, skalní útvary). Ochrana přírody postupovala velmi rychle. Vznikala chráněná území, přírodní rezervace a národní parky, z nichž nejstarší je Yellowstone v USA (Kunc, 1996, s. 42-44).

Devatenácté století s sebou přineslo stále sílící industrializaci a průmyslovou výrobu. To vedlo k touze po návratu k venkovskému způsobu života, a to především v zemích, v nichž industrializace probíhala nejrychleji – v Německu, USA či Velké Británii. V Německu tohoto ekonomického nástupu využili na počátku 20. století nacisté a fašisté a myšlenky ochrany životního prostředí se proto utlumily. Znovu se objevily až po druhé světové válce, kdy vnímání nebezpečí pro životní prostředí značně zesílilo (Dočekalová, Švec & kol., 2010, s. 235-236).

2.1.3 Nové ideologie – ekologismus a environmentalismus

Společně s myšlenkami o ochraně životního prostředí vznikla nová ideologie – ekologismus, jenž je spojována s rozvojem hnutí pro ochranu životního prostředí. Pojem je odvozen od **ekologie** převzaté z řeckého *oikos* – domov (Dočekalová, Švec & kol., 2010, s. 235-236). Schmitz (2007, s. 7) ekologii popisuje jako vědu, jež je zaměřena na poznání procesů, kterými živé organismy komunikují navzájem mezi sebou, mezi fyzikálními a chemickými složkami a jejich okolím. Dle Heywooda (2005, s. 255) byla ekologie zprvu považována za součást biologie, což se však postupem času změnilo a stal se z ní termín politický. Hlavním důvodem byla hnutí „zelených“ působící v sektorech týkajících se životního prostředí. K významným organizacím se řadily například *Greenpeace*, *Friends of the Earth*, v České republice *Hnutí Duha*. Označení „zelení“ začátkem sedmdesátých let převzaly politické strany, které se této problematice začaly ve velkém věnovat. Taková první politická strana vznikla v Německu – *die Grünen* (*zelení*).

Ekologickým myšlenkám přispěl již zmíněný ekonomický vývoj a také přicházející ekologické problémy, vlivy a hrozby společně se změnou kvality životního prostředí. Na rozvoj ekologismu působila mimo jiné jaderná technologie a její využívání, globální oteplování se zeslabující ozonovou vrstvou, nárůstem skleníkových plynů i kyselými dešti ničícími zemskou flóru. (Dočekalová, Švec & kol., 2010, s. 236)

V souvislosti s hnutími a rozvojem skupin zaměřených na problematiku ekologie se v 60. letech začal užívat pojem **environmentalismus**, pod kterým si lze představit politické a etické hnutí, které se snaží o zachování, obnovu a zlepšení životního prostředí a usiluje o změnu společenských, ekonomických a politických jednání poškozujících životní prostředí (Merriam-webster, 2016).

2.1.4 Organizace spojených národů při ochraně životního prostředí

Problematice životního prostředí se systematicky věnují i některé mezinárodní organizace a uskupení. Jednou z nejznámějších je Organizace spojených národů (OSN), která v roce 1972 pořádala konferenci o lidském životním prostředí pod heslem *Pouze jedna Země*. Zde byly vyzdvihnuty hlavní problémy životního prostředí (nebezpečí nadměrné produkce odpadů, nadměrné čerpání obnovitelných i neobnovitelných zdrojů apod.). Výsledky konference velice ovlivnily postoje k ochraně i tvorbě životního prostředí ve světovém měřítku. Začal fungovat Program OSN pro životní prostředí (UNEP) a Fond pro životní prostředí a probíhaly výzkumné programy.

Roku 1983 OSN ustavila *Světovou komisi pro životní prostředí a rozvoj*, na kterou roku 1992 navázala *Konference OSN o životním prostředí a rozvoji* (UNCED), jejímž cílem bylo vypracování společných postupů při ochraně životního prostředí. Postupně probíhaly další konference a zasedání týkající se životního prostředí. (Kunc, 1996, s. 45-47).

2.1.5 Environmentální výchova

Potřeba odpovídajícího životního prostředí se týká každého člena společnosti, stejně tak jako jeho kvalita a možnost jejího ovlivnění. Z toho je patrné, že je zapotřebí vést člověka k ochraně životního prostředí, vzdělávat ho a již od mládí environmentálně vychovávat. V souvislosti s tím vznikl termín *environmentální výchova*, jenž zahrnuje „výchovu o přírodě, v přírodě, pro přírodu, pro dítě a pro člověka.“ Vznik je spojen s konferencemi OSN, na něž v České republice navázalo usnesení vlády z roku 1992, které schválilo státní podporu pro ekologickou výchovu. Mezi Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem životního prostředí byla v roce 1998 uzavřena dohoda, jež slibovala spolupráci v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Po dohodě vznikl program EVVO (*Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty*) a školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb.), který environmentální výchovu řadí do vzdělávacího programu (Frouz & Moldan, 2015, s. 231-232).

Jednou z možností začlenění veřejnosti do environmentálního vzdělávání a osvěty je zapojení se do environmentálních projektů, které jsou republikové i globální. Nejznámějším je projekt Globe, pro nějž vědci zpracovali systém měření umožňující sledovat vývoj globálních ekologických problémů (Červinka, 2005, s. 113).

2.2 Cestovní ruch a environmentální uvědomění

2.2.1 Definice cestovního ruchu

V dnešní době je pro většinu obyvatel cestovní ruch neoddelitelnou součástí životů. Je to velice složitý jev a se svou mnohooborovostí je z hlediska teorie i praxe obtížně definovatelný. Až v roce 1991 byla přijata oficiální definice Světové organizace cestovního ruchu (WTO, *World Tourism Organization*), jež představila cestovní ruch jako činnost osoby, která na dobu kratší než jeden rok cestuje mimo místo trvalého bydliště, přičemž hlavní účel cesty je jiný než provozování výdělečné činnosti v daném místě. V případě cestovního ruchu v zemi bydliště je doba stanovena na 6 měsíců (Page & Connell, 2006, s. 12).

2.2.2 Environmentální dopady cestovního ruchu

Cestovní ruch představuje Burian (2004) jako jedno z nejvíce se rozvíjejících a nejdůležitějších odvětví světové ekonomiky. Na jedné straně napomáhá k ekonomickému a sociálnímu rozvoji jednotlivých států, druhou stranou však velice negativně působí na životní prostředí, přírodní zdroje i na místa, kde se odehrává. Negativní vlivy cestovního ruchu na životní prostředí jsou křížovatkou různých odvětví, která zahrnují dopravu, ubytovací služby, doprovodné služby a infrastrukturu.

Pásková (2008, s. 62-63) považuje za významný primární zdroj cestovního ruchu krajinu, která podle ní tvoří zásadní kapitál pro podnikání v tomto oboru. Nejčastěji představuje kulisu a prostor pro vznik ubytovacích, stravovacích, dopravních a zábavních zařízení působících na ekosystémy a nedotčenou krajinu, která je následně silně narušena.

Nelze však říci, že by cestovní ruch působil na životní prostředí pouze negativně. Žádoucí vlivy popisuje Pásková (2008, s. 61-62), jež mezi hlavní řadí především:

- podporu zemědělství a degračních řemesel
- využívání upadajících výrobních, zemědělských či vojenských a církevních areálů pro venkovský cestovní ruch a agroturismus
- růst intenzity ochrany životního prostředí, krajiny a péči o ně
- zavedení legislativy na ochranu ohrožených druhů zvířat
- investování do rekonstrukce historických památek a obnovení přírodních zdrojů
- vznik chráněných území či národních parků a tím chránění přírody a krajiny
- zpřístupnění krajiny i pro jiné účely – budování cyklostezek či stezek pro koně atd.

Nepříznivé vlivy cestovního ruchu na životní prostředí i toto nemalé množství pozitiv svou markantností zcela zakryjí. Zahraniční literatura jejich souhrn nazývá „turistické znečištění“ (*tourist pollution*), které snižuje potenciál daných území pro rozvoj cestovního ruchu. Podle Křížka a Neufuse (2014, s. 170) cestovní ruch k tomuto znečištění přispívá přímo i nepřímo. Přímo prostřednictvím jeho aktivit a nepřímo spotřebou zdrojů, které byly vytěženy, vypěstovány, zpracovány či vyrobeny.

Podle environmentálních a sociokulturních vlivů rozdělují Ryglová, Burian & Vajčnerová (2011, s. 22) cestovní ruch na:

- a) **tvrdý**, jehož hlavním cílem je zisk bez ohledu na dopady životního, sociálního a kulturního prostředí dané destinace; často se pojí s rozsáhlými neboli „tvrdými“ investicemi a jedná se převážně o masový turismus všech podob;
- b) **měkký** (odpovědný, zelený, šetrný), který hledá vyrovnaný vztah mezi přínosy cestovního ruchu a již zmíněnými dopady.

2.2.3 Udržitelný cestovní ruch

Podle Páskové (2008, s. 62-63) existují i v dnešní době stále turismem nedotčená místa, ale většina destinací je již značně zasažena a přetvořena, proto ztrácí svou atraktivitu a konkurenceschopnost. Řešení existuje v *udržitelném rozvoji cestovního ruchu*.

Samotný pojem udržitelný rozvoj cestovního ruchu vychází z koncepce trvale udržitelného rozvoje. V roce 1987 byla z iniciativy OSN ustavena *Světová komise pro životní prostředí*, která připravila zprávu *Naše společná budoucnost*. Obsahem bylo doporučení, jak řešit problém vztahu ekonomického a ekologického rozvoje, především zaměřením se na nový typ hospodářského rozvoje, na *trvale udržitelný rozvoj*, jenž byl definován takto: „*Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů*“ (Ministerstvo životního prostředí, 2015).

Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí trvale udržitelný rozvoj definuje jako „*rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů*“ (AION CS, 2016).

Udržitelný cestovní ruch formuluje Světová organizace cestovního ruchu (WTO) jako takový cestovní ruch, který bere v úvahu jeho ekonomické, sociální a ekologické dopady, a to současné i budoucí. Řeší uspokojování místních obyvatel a turistů při současném napomáhání rozvoji daného území. Řídí tedy veškeré zdroje takovým způsobem, při kterém budou uspokojeny sociální, estetické a ekonomické potřeby a zároveň bude zachována kultura společně se zásadními ekologickými procesy, biologickými diverzitami a systémy nezbytnými pro život (UNEP & UNWTO, 2005, s. 11-12).

Jak uvádí Zelenka & kol. (2013, s. 62), pokud bude udržitelný cestovní ruch plně zrealizován, bude přínosem nejen pro všechny aktivní účastníky cestovního ruchu, ale především pro místní komunity, instituce pro ochranu přírody, podnikatele a místní samosprávy. Hlavně však pro přírodu, krajinu a kulturní, technické i nehmotné památky.

V tabulce jsou uvedeny některé rozdíly mezi udržitelným cestovním ruchem a cestovním ruchem bez udržitelného rozvoje.

Tabulka 1: Rozdíly mezi cestovním ruchem bez udržitelného a s udržitelným rozvojem

Cestovní ruch bez udržitelného rozvoje	Udržitelný rozvoj cestovního ruchu
intenzivně využívá krajinu a zdroje; koncentruje návštěvníky pouze do několika míst; usiluje o získání maximálních financí	externě využívá krajinu a zdroje; rozptýluje návštěvníky po území; získává od turistů finance pouze za to, co je nezbytné
zaměřuje se pouze na ekonomické cíle a zisk	soustředí se na společné ekonomické, sociální a environmentální cíle
buduje nové stavby a tím poškozují životní prostředí	využívá již existující objekty, které rekonstruuje
používá externí pracovní síly; zisk odvádí do jiných regionů	používá místní pracovní síly; zisk zůstává v regionech
preferuje levnou a nekvalifikovanou pracovní sílu s cílem vyššího zisku	preferuje vysoce kvalifikovanou pracovní sílu s dlouhodobou perspektivou
upřednostňuje sezónní charakter poptávky i nabídky, vydělává tak peníze na celý rok, dochází k sezónní nezaměstnanosti a vytíženosti území	upřednostňuje stálou poptávku a tím lépe realizuje nabídku; rozvíjí se mimosezónní aktivity
upřednostňuje komerční způsob prodeje	prodává „srdcem“

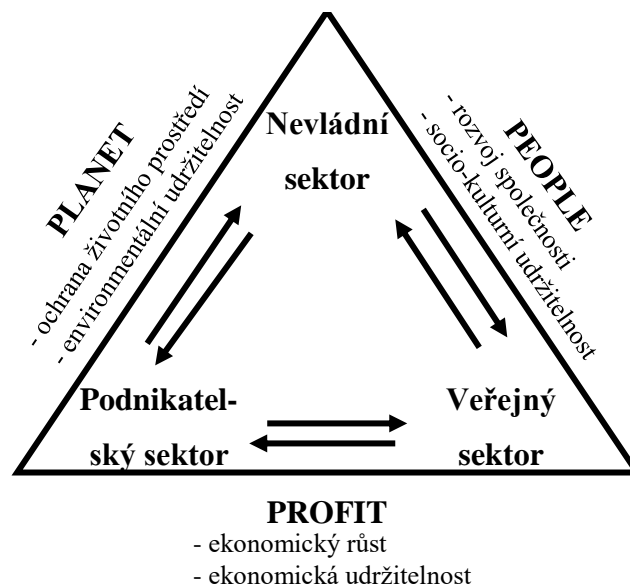
Zdroj: Zelenka a kol. (2013, s. 62-66)

Tento přehled porovnání od Zelenky a kol. (2013, s. 62-66) je pouze malým výčtem. Je jisté, že pro odstranění dopadů na životní prostředí je potřeba dále postupovat udržitelnou cestou.

2.2.4 Schéma „Tři P“

Udržitelná cesta se podle Buriana (2010) týká také manažerů, pro které myšlenka udržitelnosti cestovního ruchu přináší velké změny. Jejich hlavním cílem bylo maximalizovat ekonomické přínosy, avšak dnes je zapotřebí do cílů zapojit také ochranu životního prostředí a přínosy pro lidskou společnost. Profesor Donald Hawkins tyto požadavky spojil do schématu *Tři P*, přičemž samotná „P“ představují PLANET, PEOPLE, PROFIT (planeta, lidé, zisk).

Obrázek 1: Schéma Tři P

Zdroj: Burian, 2010

Podnikatelským sektorem uvnitř trojúhelníku jsou podniky a firmy; veřejný sektor představuje státní správu, samosprávu, instituce a nevládní sektor tvoří asociace, spolky či sdružení. (Burian, 2010)

2.3 Ubytovací zařízení a environmentální uvědomění

Pro realizaci cestovního ruchu je zapotřebí existence materiálně technické základny, která jeho účastníkům umožňuje čerpat dané služby. Tato materiálně technická základna podle Ryglové, Buriana a Vajčnerové (2011, s. 49) zahrnuje:

- základní služby
 - ubytovací služby
 - stravovací služby
 - dopravní služby
 - služby cestovních kanceláří a agentur
 - sportovně-rekreační služby
 - lázeňské služby a wellness
- doplňkové služby
 - průvodcovské služby
 - finanční služby
 - směnárenské služby
 - prodej suvenýrů a předmětů spojených s cestovním ruchem.

2.3.1 Charakteristika ubytovacích služeb a zařízení

Ubytovací služby jsou v cestovním ruchu základní podmínkou pro jeho rozvoj. Indrová a kol. (2007, s. 31) je definují jako „*umožnění přechodného ubytování mimo místo trvalého bydliště.*“ Orieška (2010, s. 116) ubytovacím službám dává význam především v případě pobytového cestovního ruchu. Kromě umožnění přechodného bydlení vidí jejich poslání také v uspokojování dalších potřeb, a to především stravování.

2.3.1.1 Ubytovací služby z historického hlediska

Pro naplnění činnosti ubytovacích služeb je zapotřebí ubytovacích zařízení. V minulosti vznikala první ubytovací zařízení známá jako *hostince*. Na přelomu 18. a 19. století se začal používat pojem *hotel*, jenž je odvozen z latiny. S příchodem cyklistiky a automobilismu vznikala ubytovací zařízení pro členy příslušných klubů. Přelom 19. a 20. století je spojen se vznikem velkých luxusních hotelů, hotelových podniků a sdružení, s čímž přišel pojem hotelnictví, jehož předmětem je „*výstavba, řízení a organizace hotelů i velkých hotelových řetězců, zabezpečování jejich provozu a poskytování hotelových služeb*“ (Indrová & kol., 2007, s. 31).

2.3.2 Kategorizace ubytovacích zařízení, členění a klasifikace

a) Kategorizace ubytovacích zařízení

Ubytování lze poskytnout mnoha způsoby. Existuje mnoho ubytovacích zařízení, jež je proto potřeba nějakým způsobem rozdělit – kategorizovat. Kategorizací se myslí proces, při kterém se ubytovací zařízení dělí do jednotlivých kategorií, jimiž jsou hotel, hotel garni, motel, penzion, hotel, ubytovna, kolej, svobodárna (byť pro svobodné), internát, kemp, chatové osady, skupiny bungalovů, ubytování v soukromí, turistické ubytovny a další (Křížek & Neufus, 2014, s. 22).

Indrová a kol. (2007, s. 37) definují hlavní ubytovací zařízení takto:

- **hotel** – ubytovací zařízení s minimálně deseti pokoji, vybavené pro přechodné ubytování a služby s tím spojené, převážně stravovací
- **hotel garni** – ubytovací zařízení s nejméně deseti pokoji, vybavené pro přechodné ubytování; poskytuje pouze omezené stravování (minimálně snídaně)
- **motel** – ubytovací zařízení vybavené minimálně deseti pokoji, jež je postaveno v blízkosti pozemních komunikací a poskytuje tak převážně pro motoristy ubytování s možností parkování
- **penzion** – ubytovací zařízení s minimálně pěti a maximálně dvaceti pokoji; omezené společenské a doplňkové služby; chybí restaurace
- **hotel** – ubytovací zařízení ve stále zakotvené lodi
- **kemp** – ubytovací zařízení určené pro přechodné ubytování ve vlastním stanu či obytném přívěsu nebo v chatě, srubu či bungalovu patřící provozovateli ubytování
- **chatová osada** – ubytovací zařízení provozované pouze v objektech provozovatele, kterými jsou chaty, sruby nebo bungalovy
- **turistická ubytovna** – ubytovací zařízení jednoduchého charakteru obsahující v místnostech větší počet lůžek

b) Členění ubytovacích zařízení

Ubytovací zařízení je možné členit podle různých hledisek. Oriška (2010, s. 118-120) a Indrová a kol. (2007, s. 35) je rozdělují například podle těchto kritérií:

- dle způsobu výstavby:** pevná (hotely, motely, penziony, turistické ubytovny, koleje), částečně pevná (montované chaty), přenosná (stany), pohyblivá (lůžkové a lehátkové vozy, přívěsy, lodě, obytné přívěsy)

- b) **dle doby provozu:** celoroční, dvousezónní (zimní a letní sezóna), jednosezónní
- c) **dle druhu zařízení:** tradiční (hotely, motely, penziony, botely, ubytovací hostince), doplňková (chaty, bungalovy, rotely, kempy), ostatní (koleje, domovy mládeže – v době, kdy se nevyužívají ke svému účelu)
- d) **dle druhů cestovního ruchu:** zařízení volného CR, kterého se účastní, kdo chce a kdo si jej sám zaplatí a zařízení vázaného CR, při kterém musí účastník splnit určité podmínky (např. doporučení lékaře)
- e) **dle doporučení UNWTO:** hromadná (hotely, penziony atd.) a individuální (ubytování v soukromí, obytné místnosti, samostatné objekty – byty, chaty, chalupy)
- f) **dle umístění:** městská zařízení, lázeňská zařízení, horská zařízení apod.
- g) **dle převažující klientely:** pro obchodníky, pro rodiny s dětmi, pro sportovce a jiné

c) Klasifikace ubytovacích zařízení

Jak uvádí Křížek a Neufus (2014, s. 23), předpokladem účasti na cestovním ruchu je spokojenost jeho účastníků. V případě pobytového cestovního ruchu je potřeba, aby potenciální hosté vybírali ubytování podle požadované kvality. Tím se předejde nepříjemnostem jak z jejich strany, tak i ze strany poskytovatelů. Pro rozdělení ubytovacích jednotek do jednotlivých kvalitativních tříd a podle toho do cenových kategorií se používá klasifikace, která dává hostům záruku kvality a jistoty. Slouží k tomu také klasifikační znaky, jejichž počet účastníkům cestovního ruchu pomáhá vytvořit představu o kvalitě poskytovaných služeb. Nejčastějším takovým znakem jsou hvězdičky. Klasifikací se rozumí vymezení minimálních požadavků, jež musí jednotlivé třídy ubytovacích zařízení dodržovat. Hvězdičky se podle Oficiální jednotné klasifikace ubytovacích zařízení České republiky udělují kategoriím hotel, hotel garni, motel, penzion a botel. Podle rozsahu poskytovaných služeb se ubytovací zařízení podle této klasifikace rozdělují do těchto jednotlivých tříd:

<i>Tourist</i>	★
<i>Economy</i>	★★
<i>Standard</i>	★★★
<i>First Class</i>	★★★★
<i>Luxury</i>	★★★★★

Přičemž pět hvězdiček může získat pouze zařízení v kategorii hotel (Beránek & kol., 2013, s. 26).

2.4 Ochrana životního prostředí v ubytovacích zařízeních

2.4.1 Vlivy ubytovacích zařízení na životní prostředí

Ubytovací zařízení jsou pro cestovní ruch klíčovým předpokladem. Již po mnoho deseti-letí patří k součásti našich životů, avšak i k velkým znečišťovatelům životního prostředí. Negativní vlivy ubytovacích zařízení se týkají především znečišťování vody a ovzduší. Jejich výstavbou dochází ke znehodnocení krajinného prostředí a omezení zeleně. Dalším problémem je růst odpadů, tvorba skládek a neexistence kanalizace a čistíren odpadních vod. Častým problémem v tomto odvětví je plýtvání energiemi všeho druhu (Vaniček & Křestan, 2007, s. 9).

2.4.2 Koncept environmentálních opatření v ubytovacích zařízeních

Ještě před několika lety byl o vztah mezi hotelnictvím a životním prostředím malý zájem, nyní je však řešen na předním místě. Objevuje se stále větší počet ubytovacích zařízení, která si uvědomují zodpovědnost za ochranu životního prostředí i to, že mohou významně přispět k řešení hlavních globálních problémů. Uplatňování ekologických prvků však má i jiné důvody. Jedním z nich je úspora nákladů v podobě snížení spotřeby energií, vody a materiálu. Jde také o marketingový nástroj pro nalákání hostů a jakousi formu image, neboť současným trendem společnosti je žít v souladu s životním prostředím, a ukáže-li ubytovací zařízení tuto péči také, získá si u hostů zájem (Patuš & Marušková, 2014, s. 191).

Důvody, proč by se měla ubytovací zařízení dát touto „zelenou“ cestou, se zabývají také Horner a Swarbrooke (2003, s. 399-400), kteří za další uvádí potřebu vyhovět legislativě a reakcím na stížnosti zákazníků, vyrovnat se konkurenčním podnikům, zvýšit konkurenceschopnost a podobně.

Příčinami ze strany poptávky se zabývají Beránek a kol. (2013, s. 246-247). Uvádějí, že z důvodů stále žádanějšího zdravého životního stylu, poptávce po bio a lokálních potravinách, ekoturistice atd., jsou pro hosty ubytovacích zařízení vedle ceny a polohy stále důležitější ekologické aspekty, hledisko udržitelnosti a společenské odpovědnosti.

2.4.3 Green management

Ubytovací zařízení do svých provozů stále častěji zavádějí environmentální principy vycházející z anglického slovního spojení *Green management* (*zelený management*).

Jedná se o filozofii, technologii a metodiku řízení ubytovacího zařízení, jež je zaměřena na optimalizaci jejich provozu na životní prostředí. Pro správné fungování je potřeba klást vysoké požadavky uvnitř podniku, ale také v jeho okolí, a to především při jednání s dodavateli a poskytovateli outsourcingových služeb. Zavedení green managementu pro ubytovací zařízení znamená dlouhodobý finančně a časově náročný závazek a dodržování procesu, který probíhá v několika fázích:

1. **Motivace** – je nutné určit odpovědnou osobu, jež bude za „zelený“ program odpovídat, neustále školit vzdělávat a motivovat personál. Podněty na nápady personálu by se měly alespoň zvážit a hlavně ocenit. Motivovat lze i prostřednictvím zapojení do místních, národních či světových aktivit a setkání o životním prostředí.
2. **Plánovací akce** – po dostatečné motivaci a určení smyslu ekologického řízení personálu dochází k plánování, které zahrnuje zhodnocení současného stavu, formulace návrhů a přípravu plánu – cíle, priority, postupy.
3. **Realizace** – jedná se o nejsložitější fázi, ve které se určují plány a úkoly, jež jsou součástí pracovní náplně zaměstnanců. Je důležité zaměstnance podporovat, poskytovat jim výsledky jejich snažení a dbát na zpětnou vazbu.
4. **Sledování výsledků** – pro následnou analýzu a vyhodnocení dosažených záměrů a cílů je nutné stanovit správné sledovací metody, které musí probíhat trvale a soustavně. Při nalezení chyb je potřeba přijmout nápravná opatření (Beránek, J. & kol., 2013, s. 247).

2.4.4 Ekologické značení ubytovacích zařízení

Mimo vlastní iniciativu, uvědomění si potřeby pomoci přírodě či potřebu snížit náklady, bývá zavedení green managementu ubytovacími zařízeními ve většině případů spojeno se snahou o získání různých certifikátů, které potvrzují, že služby daných zařízení jsou ekologicky šetrné – tzv. ekologické značení. Získání certifikátu je podmíněno splněním určitých požadavků a kritérií. Získá-li ubytovací zařízení ekoznačku, má stvrzeno, že jeho provoz je v souladu s ochranou životního prostředí a přispívá k ochraně zdraví zaměstnanců, hostů a okolí. Oblast ekologického značení je velice složitá, proto je zde uvedeno pouze několik příkladů. Nejznámějšími ekologickými značkami ubytovacích zařízení jsou podle Beránka a kol. (2013, s. 249) například:

- *Ekoznačka EU (Evropská květina)*
- *Ekologicky šetrná služba*

Ekoznačka EU je ekoznačka Evropské unie, označována také jako *The Flower*, jež je v cestovním ruchu rozdělena do dvou skupin – na turistické ubytovací služby a na ubytovací služby kempů (Vláda České republiky, 2016).

Ekologicky šetrná služba je národní česká ekoznačka, jež byla zavedena Ministerstvem životního prostředí. Udělování značky má ve své pravomoci Česká informační agentura životního prostředí CENIA (Beránek & kol., 2013, s. 250).

V České republice existují také ekologické značky, které se váží k určitým regionům. Spravuje je Asociace regionálních značek, jejímž hlavním cílem je zviditelnit jednotlivé regiony svou přírodou, lidovými tradicemi či zajímavými produkty. Systém těchto značek vznikl v roce 2004 a od té doby je zapojeno již 26 regionů. Ve většině případů je ekologické označení spojeno s výrobky, které zaručují svou kvalitu, původ a šetrnost k životnímu prostředí. V návaznosti na výrobky je v některých regionech, jako je Šumava, Jeseňníky či Haná ekologické značení zavedeno také pro ubytovací a stravovací zařízení. Příkladem může být ekologická značka, jež je pro tuto práci velice významná – Šumava **originální produkt** (Asociace regionálních značek, 2016a).

Pro získání této značky je v případě ubytovacích služeb nutné splnit několik kritérií, která se týkají především šetrného provozu vůči životnímu prostředí. Splnění kritérií kontroluje certifikační komise a značku uděluje Regionální rozvojová agentura Šumava. Cílem značení místních produktů a služeb je spojit ochranu životního prostředí a hospodaření člověka, zviditelnit region a podpořit místní výrobce a poskytovatele služeb. (Asociace regionálních značek, 2016b)

2.4.5 Ekologická ubytovací zařízení

Ubytovací zařízení, která vlastní certifikát *Ekologicky šetrná služba*, či *Ekoznačka EU*, jsou označována jako „ekologicky šetrná.“ Nejčastěji jsou udělovány hotelům, které se označují jako *ekohotely*. Pro získání certifikátů je každé zařízení posouzeno podle 80-100 kritérií, ze kterých musí být čtyřicet splněno povinně a některá dobrovolně. Mezi povinná kritéria patří především veškerá environmentální opatření uvedená v další kapitole (Zelenezpravy.cz, 2013).

V těchto zařízeních se můžeme ubytovat téměř po celém světě. V České republice vzniklo první v roce 2006. Postupně jejich počet vzrostl, ale ne všechna si dokázala certifikáty obhájit, neboť vést tento typ ubytovacích zařízení je z finančního i časového hlediska náročné, stejně tak jako splnění povinných kritérií.

V současnosti je v České republice certifikováno 6 ubytovacích zařízení, z nichž *Ekoznačku EU* vlastní Hotel Adria, Hotel Plaza Alta a Hotel Jurys Inn, certifikát *Ekologicky šetrná služba* patří Centru Veronica Hostětín a Hotel Adalbert se střediskem ekologické výchovy SEVER vlastní certifikáty oba (CENIA, 2016).

2.4.6 Environmentální opatření ubytovacích zařízení

Ubytovací zařízení mohou aplikovat environmentální opatření v rámci green managementu. Většinou jsou však zaváděna bez zpracování této koncepce, například kvůli úsporám. Uplatňování ekologie v ubytovacích zařízeních směřuje především na snižování spotřeby energie, vody, chemických prostředků, omezení tvorby odpadů, využívání produktů z přírodních materiálů, šetření stavebních ploch či snižování hluku a emisí. O možnostech šetření životního prostředí je především potřeba poučit hlavně personál, který by měl být k dodržování daných kroků motivován (Patůš & Marušková, 2014, s. 192).

a) Stavba ubytovacích zařízení

Horner a Swarbrooke (2003, s. 401) společně s Černým a Krupičkou (2004, s. 178) ve svých publikacích uvádějí doporučení pro ubytovací zařízení již při jejich výstavbě:

- při nové zástavbě zachovat životní prostředí zvěře a při poškození vybudovat nové
- budovat citlivé projekty, jež ladí s terénem a krajinou
- vhodně zvolit velikost jednotky pro dané místo
- využívat místní tradiční stavební materiály a zachovávat místní architektonické styly
- situovat stavbu na jih či jihozápad, přičemž by měla být co nejméně členitá
- dbát na důkladné izolace
- využívat sluneční kolektory, větrné a vodní zdroje energie a zemní plyn

b) Úspora energie

Náklady na energie hospodaření ubytovacích zařízení v současnosti značně ovlivňují, proto jsou pro ně úspory za tuto složku velice důležité. Snižování nákladů na energie má příznivý vliv i na ochranu přírodních zdrojů a životního prostředí. K zavádění opatření dochází především při vytápění, ventilaci, klimatizaci, osvětlení, při provozu pokojů pro hosty, v kuchyních a v prádelnách. Veškerými následujícími opatřeními se zabývají Patůš s Maruškovou (2014, s. 192–195) a Černý s Krupičkou (2004, s. 178–180):

Vytápění

- budova by měla splňovat náročné tepelno-technické požadavky
- starší stavby je potřeba kvalitně zateplit
- redukovat velké a nevyužívané prostory, které se zbytečně vytápějí
- při úniku tepla instalovat okna s izolačními skly
- zavést centrální regulaci teploty či její regulaci podle počasí
- při vytápění zvolit vhodná vytápěcí tělesa, aby jejich účinnost byla co nejvyšší
- udržovat topná tělesa v čistotě a nezakrývat je, neboť se tím brání proudění vzduchu
- pravidelně prohlížet a udržovat v pořádku topný systém
- větrat pouze nárazově (o což lze požádat i hosty)
- kotelna by měla dosahovat 85 % účinnosti a měl by na ní navazovat ústřední rozvod teplé vody

Osvětlení

- využívat energeticky úsporná svítidla
- instalovat pohybové spínače osvětlení, a to především ve společných prostorách
- nahradit množství malých svítidel jedním nebo několika většími
- využít systém programovatelných karet na otevírání pokojových dveří pro zapínání a vypínání elektřiny a osvětlení
- vyměnit klasické žárovky za LED žárovky či úsporné zářivky

Podle autorů mají úsporné zářivky delší životnost (oproti klasickým až 10krát delší), avšak jejich nevýhodou jsou vyšší náklady. Pro srovnání internetový prodejce *žárovky.cz* nabízí klasické žárovky v rozmezí 13–20 Kč, úsporné zářivky se zde dají pořídit od 41 Kč a LED žárovky od 81 Kč. Tyto náklady se ale postupně vyrovnají, a to díky delší životnosti úsporných zářivek (Zárovky.cz, 2016).

Příprava jídel

- používat úsporná gastronomická zařízení
- zakoupit taková varná zařízení, jež obsahují regulátory omezující příkon spotřebiče při dosažení stanovené teploty
- aplikovat elektrické sporáky se sklokeramickými deskami, které se po odstavení nádob na vaření automaticky vypnou
- vařit v tlakových hrncích, které umožňují zkrácení doby přípravy pokrmů

Příprava teplé vody

- rozdělit přípravu vody zvlášť pro potřeby stravovacího úseku (umývání nádobí, výroba pokrmů) a zvlášť pro pokoje pro hosty a umývárny pracovníků
- zabezpečit ohřev pouze takového množství vody, jež je v danou dobu nezbytné, neboť nespotřebovaná voda se ochladí a při opětovném nahlátí dochází ke ztrátě energií
- upotřebit průtokové ohřivače nebo samostatné zásobníky vody
- zavést solární panely
- izolovat rozvody teplé vody

Spotřeba je v tomto případě ovlivňována i nízkou teplotou vstupní vody. Zde lze využít odpadové teplo z vypouštěné teplé vody, jež míří do kanalizace pomocí výměníku tepla přidělaného na odpadové potrubí.

c) Úspora vody

Opatření na úsporu vody rozdělují Patuš s Maruškovou (2014, s. 195) do dvou oblastí. První z nich je snížení spotřeby vody a druhou snižování znečištění odpadních vod, které ubytovací zařízení vypouští. Nejvíce vody je v ubytovacích zařízeních spotřebováno při napouštění bazénů, při umývání nádobí, v prádelnách, v koupelnách a toaletách hostů, dále při úklidu a zalévání.

U umyvadel, dřezů a sprch je propouštěn určitý objem vody za časovou jednotku. V České republice je tento objem v rozmezí 15 až 20 litrů vody za minutu, což je velice nevhodné, neboť dvě třetiny objemu odečou bez jakéhokoliv využití. Řešením je instalace spořičů vody na vodovodní baterie, kterými se průtok vody sníží až na 5 litrů za minutu. V případě sprchových baterií je průtok nastaven na 9 až 10 litrů za minutu, a to především pro zachování pohodlí, například při mytí vlasů (NaEnergie.cz, s.r.o. 2016).

Dalšími možnostmi, jak snížit spotřebu a znečištění vody podle předchozích autorů a Beránka s kolektivem (2013, s. 248), je využití těchto opatření:

- spotřebu na jednotlivých úsecích ubytovacího zařízení pravidelně měřit
- provzdušnit vodu, čistit a filtrovat vodu v bazénech
- udržovat dobrý technický stav rozvodů vody
- na vodovodní baterie instalovat tzv. perlátory
- nahradit ruční mytí myčkami na nádobí

- věnovat pozornost stupni a způsobu znečištění odpadních vod
- nahradit práškové prací prostředky obsahující zeolity, fosfáty a chlor tekutými
- používat ekologicky vhodné prací, mycí a čisticí prostředky
- pračky v prádelnách zapínat pouze když jsou plné
- umístit na pokoje hostů vývěsky, jež upozorní na nutnost šetření vodou při koupání a mytí nádobí
- aplikovat toalety s nádržkami na vodu (nabízejí možnost menšího nebo většího průtoku vody při splachování)
- provádět pravidelné kontroly, které mohou zamezit úniku vody ve vodovodních rozvodech
- při zalévání květin a zahrad upotřebit dešťovou vodu

d) *Odpadové hospodářství*

Odpadovým hospodářstvím se zabývá Ministerstvo životního prostředí České republiky. Za odpad považuje jakoukoliv věc, které se člověk chce či musí zbavit. Odpady vznikají ve všech činnostech lidstva (průmysl, zemědělství, doprava, běžný život člověka). Kvůli svým specifickým vlastnostem se rozdělují na takové, které se v přírodě samy rozloží, až po takové, které přírodu nenávratně poškodí, a proto potřebují specifické nakládání. Z tohoto důvodu byl vymyšlen systém odpadového hospodářství obsahující činnosti pro předcházení vzniku odpadů až po jejich zničení. (Ministerstvo životního prostředí, 2016)

Odpadové hospodářství může ubytovacím zařízením snížit množství odpadu, uspořit suroviny, šetřit energie, finance, a především přírodní zdroje. Začíná vytvořením přehledu, ve kterém se uvede, jaký druh odpadu a jeho množství se ubytovacím zařízením v současnosti vyprodukuje. Poté se pomocí přehledu určí, jakým způsobem dojde k jeho snížení či zničení. Autoři uvádí tři varianty:

1. snížení objemu odpadů například kompostováním (tam, kde je to možné)
2. opakované používání věcí ke stejnému nebo jinému účelu (vratné obaly, textilní ubrusky, nabíjecí baterie a jiné)
3. recyklace

Podle Patúše a Maruškové (2004, s. 195) je recyklace moderní strategií, která opětovným využíváním odpadu šetří přírodní zdroje. Základem pro snižování objemu odpadu, jeho efektivnější využívání a následnou recyklaci je jeho separace. Odpad se v ubytovacích zařízeních třídí podle druhu na:

- *kovový odpad*, jenž je rozdělen na neželezné kovy (plechovky) a železo
- *papír*, jenž tvoří především kancelářský papír, noviny a kartony
- *sklo*, které se rozděluje na barevné a bílé
- *plasty*, z nichž nejčastěji recyklovatelné jsou PET lahve
- *organický odpad* určený ke krmení hospodářských zvířat či kompostování
- *kuchyňský olej*, jenž je odvážen odborným autorizovaným servisem

Separace má za následek redukci odpadu, neboť každý kus recyklovatelného materiálu představuje méně odpadu na skládce, snižuje náklady na sběr, odvoz a skladování odpadu, šetří přírodní zdroje, které jsou na výrobu těchto materiálů nezbytné, spotřebovává méně energie a tvoří méně emisí. Recyklované materiály bývají lacinější a šetří tak finance ubytovacích zařízení.

Černý s Krupičkou (2004, s. 180), Patůš s Maruškovou (2014, s. 197) a Beránek s kolektivem (2013, s. 249) pro oblast odpadového hospodářství navrhuji tato opatření:

- instalovat na pokoje hostů více košů na odpadky, do kterých budou odpad třídít
- nahradit drobná balení potravin při snídaních:
 - balené porce másel, džemů, medu, sýrů, smetan do kávy, cukrů, čajových sáčků apod. nahradit běžnými baleními
- nahradit drobná balení v pokojích pro hosty:
 - balená mýdla, šampony a ostatní kosmetické přípravky nahradit dávkovači
- produkty pořizovat ve vratných obalech (nápoje ve skle)
- aplikovat vlastní lis pro lisování odpadu (např. kartonů)
- využívat již použitý papír (na neúřední dokumenty či poznámky)
- opětovně používat staré věci a materiál (stará prostěradla na výrobu hadrů či utěrek)
- prodávat odpadní materiál

V souvislosti s odpadovým hospodářstvím nelze opomenout společnost EKO-KOM působící v ČR od roku 1997. Jde o neziskovou společnost, která provozuje celorepublikový systém zajišťující třídění, recyklaci a využití obalového odpadu (EKO-KOM, 2011).

e) *Ekologický nákup produktů*

Ve srovnání s minulostí, kdy byl při nákupu produktů hlavní důraz kladen na jeho cenu, kvalitu a efektivnost, jsou ubytovací zařízení v současnosti zaměřena na nákup takových produktů, které splňují ekologické požadavky. Základem jsou produkty, jejichž obaly či nespotřebované části je možné recyklovat. Ubytovací zařízení by měla:

- kupovat pouze výrobky, které se skutečně potřebují
- dlouhodobě používaná zařízení a vybavení hotelů pořizovat ve vysoké kvalitě (ložní prádlo, pracovní oblečení, nábytek)
- nakupovat v okolí zařízení (nižší náklady na dopravu a podpora místních prodejců)
- produkty pořizovat ve velkém
- kupovat energeticky méně náročná zařízení (úsporná kuchyňská zařízení, zářivky)
- upřednostnit nákup produktů s označením „eko“

f) Podpora a vzdělávání zaměstnanců i hostů v oblasti ochrany životního prostředí

Environmentální osvěta a vzdělávání může probíhat i v ubytovacích zařízeních. Doporučuje se:

- instalovat tabulky s upozorněními (výměna koupelnového prádla po jeho zanechání na podlaze a výměna ložního prádla pouze na požádání hosta)
- navrhovat používání místní autobusové dopravy
- upozornit na zavedený systém třídění odpadů
- informovat je o zásadách ochrany přírody v dané destinaci

Podle Křížka a Neufuse (2014, s. 164) leží tento „zelený program ubytovacích zařízení“ plně v rukou vedoucích pracovníků. Ti musí najít přesvědčení, sílu a odpovědnost k tomu, aby byly ekologické principy součástí podnikatelské filozofie. Svým zaměstnancům musí jít příkladem, přesvědčovat je a zabezpečit jim dokonalý trénink a dostatek informací.

g) Ostatní environmentální opatření

Mezi ostatní ekologická opatření lze zahrnout ošetření chodníku během zimního období. Nedoporučuje se používat chlorid sodný (kuchyňskou sůl), chlorid vápenatý nebo popel. Soli dochází ke znečištění vod a půdy, čímž následně škodí kořenům stromů a rostlin, jež se nacházejí v blízkosti. Šetrnější je využití písku, šterku, pilin či přímo „eko“ výrobku *Ekogrit* z expandovaného jílu (Singr, 2012).

h) Environmentální opatření podle úseků ubytovacího zařízení

Velká ubytovací zařízení (převážně hotely) jsou podle organizační struktury rozdělena do několika úseků, z nichž každý má svá specifika. Při aplikaci ekologických opatření a jejich ulehčení je vhodné podle tohoto rozdělení postupovat:

- ubytovací úsek, housekeeping
- stravovací úsek
- technický úsek, údržba
- administrativa, recepce

Ubytovací úsek, housekeeping

- stará se o již zmíněné třídění odpadu v pokojích pro hosty
- mění koupelnové prádlo pouze v případě hození na podlahu
- v letním období zatahuje závěsy v pokojích pro hosty i přes den, aby nedocházelo k přehřátí pokoje a tím k přebytečnému využití klimatizace
- mimo hlavní sezóny, při nízké obsazenosti, obsazuje kvůli vytápění vybraná podlaží

Stravovací úsek

- třídí odpad již při jeho vzniku
- snaží se o omezení nebo úplné vyloučení drobných balení
- dbá na to, aby veškeré nepoužívané spotřebiče byly vypnuty
- kontroluje správnou intenzitu osvětlení
- myčky na nádobí zapíná pouze v případě naplnění

Technický úsek a údržba

- též třídí odpad bezpodmínečně po jeho vzniku
- udržuje v pořádku vodovodní kohoutky a odpady
- instaluje zmíněné omezovače průtoku, úsporné zářivky a termostatické ventily, jež slouží k regulaci tepelného výkonu topných těles

Administrativa a recepce

- využívá již použité papíry
- třídí papírový odpad
- zvažuje omezení či zrušení propagačních letáků
- snaží se co nejvíce využívat přirozeného světla namísto osvětlení
- vypíná přístroje, které nejsou zrovna používány (Šrůtková, 2008).

3 Metodika tvorby práce

3.1 Studium odborné literatury

Základním pramenem pro získávání sekundárních informací a následné vypracování literární rešerše byla odborná literatura obohacena poznatky z internetových zdrojů. Teoretické definice sloužily k objasnění dané problematiky a byly také nezbytné pro následující praktické zkoumání.

3.2 Výzkumné otázky

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo identifikovat využití environmentálních opatření v ubytovacích zařízeních v oblasti Železnorudsko. Tato opatření se váží ke green managementu a ekologickému značení, proto byly stanoveny tyto dvě výzkumné otázky:

1. Mají provozovatelé ubytovacích zařízení povědomí o green managementu a ekologickém značení, jež se týká ubytovacích zařízení?
2. Využívají provozovatelé ubytovacích zařízení některá z environmentálních opatření?

3.3 Průběh výzkumu

Sběr dat se skládal z několika následujících částí, které probíhaly v navazujících etapách v období červen 2016 – duben 2017:

a) Příprava seznamu ubytovacích zařízení a telefonních čísel

Pro výzkum bylo nutné vytvořit seznam poskytovatelů ubytovacích služeb, jenž byl sestaven s pomocí úřadu a informačního centra Železné Rudy. V oblasti se nachází celkem 151 ubytovacích zařízení, jejichž kategorie a počet je znázorněn v následující tabulce.

Tabulka 2: Ubytovací zařízení v oblasti Železnorudsko

Kategorie ubytovacího zařízení	Celkem
Apartmány	24
Horská chata	20
Hotel	17
Kemp	2
Penzion	58
Rekreační centrum	3
Turistická ubytovna	5
Ubytování v soukromí	22
Celkem	151

Zdroj: Vlastní zpracování

b) Tvorba dotazníku

Pro sestavení dotazníků byl využit online formulář Google Forms. Vzhledem k telefonickému dotazování bylo potřeba sestavit jednoduchý dotazník, který by nebyl pro respondenty příliš časově náročný. Informace ohledně kategorie a kapacity ubytovacího zařízení byly zjištěny předem z internetových stránek jednotlivých provozovatelů. Celkově se dotazník skládal ze 14 otázek, z nichž dvě byly otevřené, jedna identifikační a u ostatních bylo na výběr z několika možností. První část dotazníku se týkala green managementu a ekologického značení a druhá část se věnovala environmentálním opatřením.

c) Sběr odpovědí

Odpovědi byly získávány pomocí telefonického dotazování, jež probíhalo v období říjen – prosinec 2016. Celkově bylo osloveno 151 provozovatelů ubytovacích zařízení. Zájem o zodpovězení otázek projevil 114 dotázaných, což představuje 75,5 % návratnost. Počet a kategorie ubytovacích zařízení, jejichž provozovatelé poskytli informace, jsou uvedeny v následující kapitole.

d) Zpracování odpovědí a výzkumu

Odpovědi byly následně zakódovány do statistického softwaru PSPP, který sloužil k sestavení kontingenčních tabulek a procentuálních četností. Grafy uvedené v této práci byly vytvořeny pomocí programu Excel, přičemž v každém z těchto grafů je počet respondentů označen písmenem N .

4 Praktická část

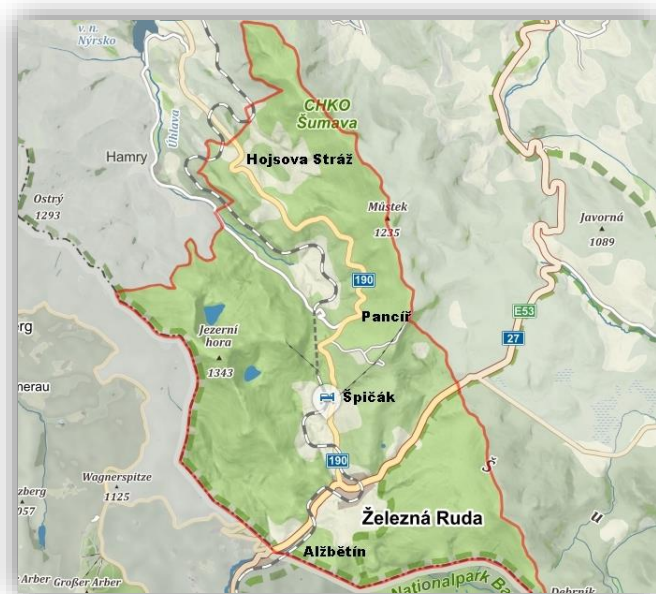
Praktická část této bakalářské práce je rozdělena do dvou částí. První z nich se zabývá samotnými výsledky dotazníkového šetření, jež jsou vyobrazeny pomocí grafů a tabulek. Ve druhé části jsou na základě výsledků navrženy možnosti pro budoucí rozvoj ubytovacích zařízení ve zkoumané oblasti.

Začátek této kapitoly je věnován popisu oblasti Železnorudsko a charakteristice respondentů. Dále jsou již zobrazeny výsledky vlastního výzkumu, které jsou rozděleny do těchto kategorií: green management a ekologické značení, environmentální opatření související s úsporou energií, environmentální opatření související s úsporou a čištěním vody, environmentální opatření související s odpadovým hospodářstvím, opatření související s nákupem produktů, sledování výhod v uplatňování environmentálních opatření, podpora a vzdělávání zaměstnanců a hostů v oblasti ochrany životního prostředí a důvody pro a proti zavádění environmentálních opatření.

4.1 Popis oblasti a charakteristika respondentů

Centrem oblasti Železnorudsko, jak napovídá její název, je město Železná Ruda. Tato horská oblast leží v Západních Čechách v těsné blízkosti hranice s Německem a celé její území se rozkládá v Chráněně krajinné oblasti Šumava. Do oblasti spadají také městské části Železné rudy – Alžbětín, Pancíř a Špičák a obec Hojsova Stráž. Zkoumaná oblast je na následující mapě vymezena červenou barvou.

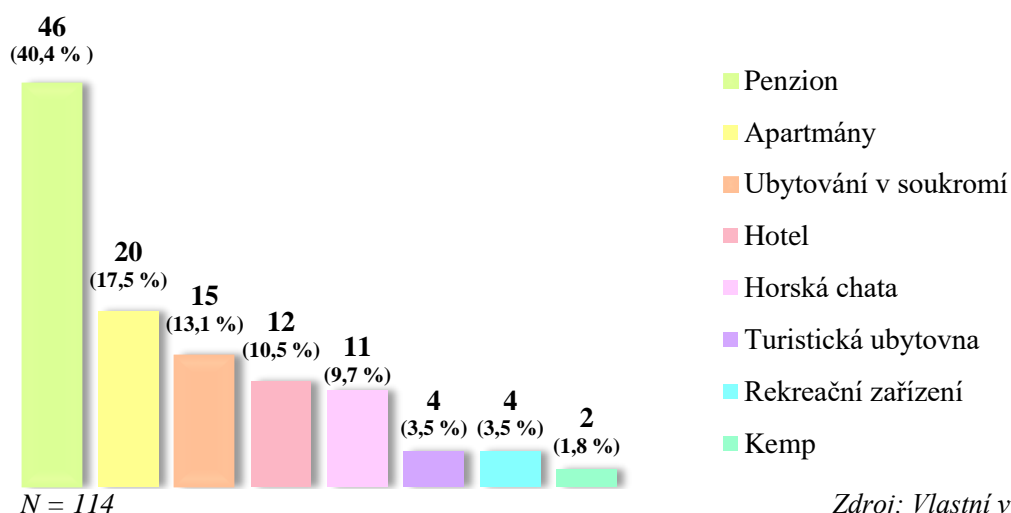
Obrázek 2: Vymezení oblasti Železnorudsko

Zdroj: Vlastní zpracování dle mapy.cz

Následující graf zobrazuje počet a druhy jednotlivých ubytovacích zařízení, od jejichž provozovatelů byly získány odpovědi. Kapacita těchto zařízení je zobrazena v tabulce 3 a v grafu 2 je uvedeno, jakou pozici jednotliví respondenti v ubytovacích zařízeních zaujímají.

Graf 1: Kategorie ubytovacích zařízení

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Nejčastěji byly odpovědi získány od provozovatelů ubytovacích zařízení typu penzion, jež jsou v oblasti zastoupeny nejvíce (46). Dále odpovědělo 20 poskytovatelů ubytování typu apartmány, 15 poskytovatelů ubytování v soukromí, 12 provozovatelů hotelů a o jednoho respondenta méně tvoří skupina provozovatelů horských chat. Turistické ubytovny a rekreační zařízení jsou zastoupeny stejným počtem dotazovaných, a to čtyřmi. Kempy se v oblasti nachází pouze dva a dotazování proběhlo u obou z nich.

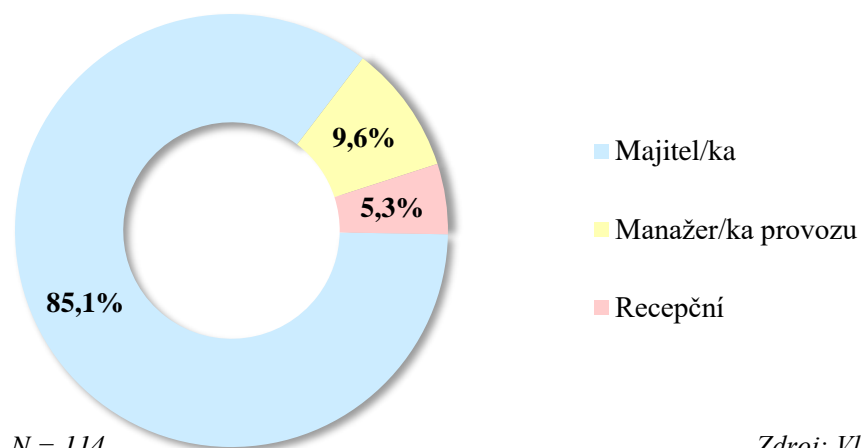
Tabulka 3: Kapacita ubytovacích zařízení

Kapacita	Počet	%
1-10 lůžek	28	24,6
11-20 lůžek	34	29,8
21-30 lůžek	15	13,2
31-40 lůžek	16	14,0
41-50 lůžek	4	3,5
51 lůžek a více	17	14,9
Celkem	114	100,0

Zdroj: Vlastní výzkum

Z tabulky je patrné, že nejvíce z dotazovaných ubytovacích zařízení poskytuje ubytování pro 11-20 hostů. Z celkového počtu je to 34 zařízení. Další nejčastější kapacitou je 1-10 lůžek, jež poskytuje 28 ubytovacích zařízení. Počet ubytovacích zařízení, která tvoří kapacitu 51 lůžek a více je 17. Téměř stejný počet ubytovacích zařízení tvoří s 16 respondenty ubytovací zařízení s 31-40 lůžky a s 15 respondenty ubytovací zařízení s 21-30 lůžky. Nejméně respondentů (4) nabízí kapacitu 41-50 lůžek.

Graf 2: Pozice respondenta v ubytovacím zařízení

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

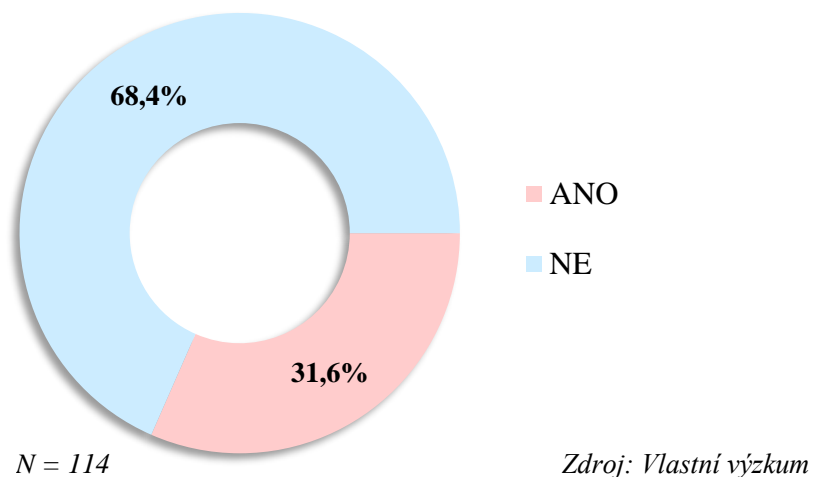
Z celkových 114 respondentů proběhl z 85,1 % rozhovor přímo s majiteli ubytovacích zařízení. Manažeři provozu tvoří v odpovědích 9,6 % respondentů a 5,3 % tvoří odpovědi od recepčních.

4.2 Green management a ekologické značení

Tato část se věnuje otázkám z oblasti green managementu a ekologického značení. V první řadě se zjišťovala znalost zeleného managementu a v návaznosti počet ubytovacích zařízení, která mají podle tohoto managementu zpracovanou koncepci. Ve druhé části byla zkoumána znalost vybraných ekologických značek – EU Ekoznačka, Ekologicky šetrná služba a Šumava originální produkt, na což navazovaly otázky ohledně toho, zda ubytovací zařízení některou z těchto značek vlastní či o ni usilují.

4.2.1 Znalost green managementu a zavedení jeho koncepce

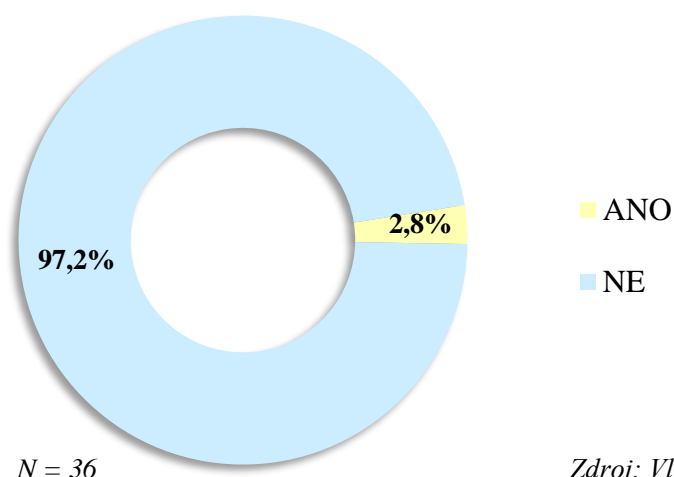
Graf 3: Znalost green managementu v rámci ubytovacích zařízení

Výsledky:

Je překvapivé, že vzhledem ke chráněné krajinné oblasti, zná pojem green, zelený či ekologický management pouze 31,6 % respondentů. Zbýlých 68,4 % dotazovaných se s tímto pojmem nikdy nesešlo a nevěděli, co si pod ním představit.

Graf 4: Zavedení koncepce green managementu

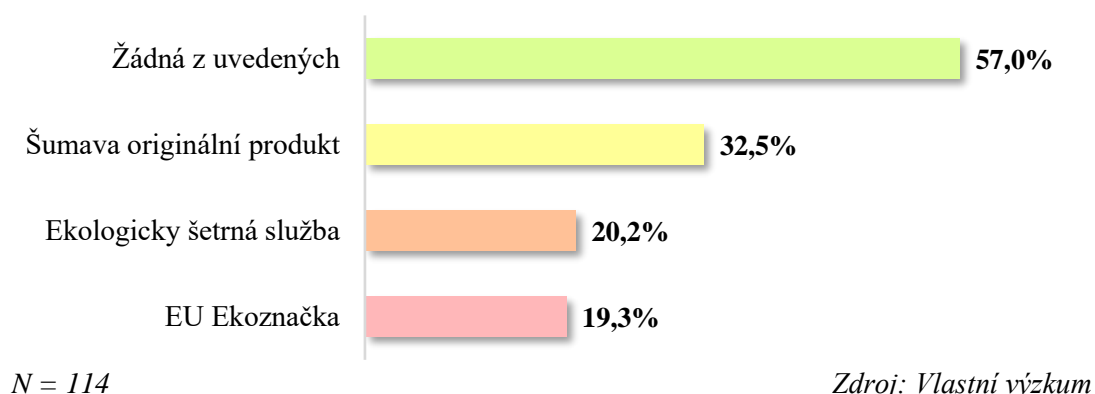

Výsledky:

Provozovatelé, kteří se s pojmem green management setkali, dále odpovídali, zda mají podle tohoto managementu zpracovanou koncepci. Z 36 respondentů odpovědělo kladně pouze jediné ubytovací zařízení, a to ubytování v soukromí (2,8 %). Ve zbylých ubytovacích zařízeních (97,2 %) tuto koncepci zpracovanou nemají, avšak někteří provozovatelé ubytovacích zařízení uvedli, že se tímto managementem řídí.

4.2.2 Znalost ekologických značek

Graf 5: Znalost vybraných ekologických značek, jež se udělují ubytovacím zařízením

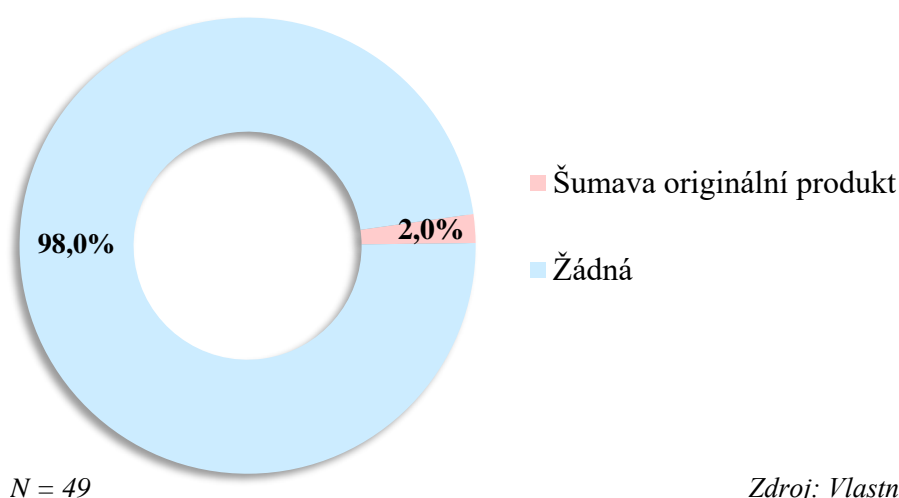
Výsledky:

Respondenti byli dále dotazováni, zda znají některou z vyjmenovaných ekologických značek, jež se udělují ubytovacím zařízením. Nabídnutými značkami byly Šumava originální produkt, Ekologicky šetrná služba či EU ekoznačka, přičemž respondenti mohli vybrat více odpovědí.

Z grafu 5 je patrné, že žádnou z nabídnutých značek nezná více než polovina respondentů (57,2 %). S místní ekologickou značkou Šumava originální produkt je to poměrně složité, neboť většina dotazovaných uvedla, že tuto značku znají v souvislosti s produkty a výrobky, ale ne s ubytovacími zařízeními. O tom, že se uděluje také ubytovacím zařízením, má povědomí pouze 32,5 % respondentů. Ekologicky šetrná služba zná 20,2 % respondentů a EU Ekoznačku zná 19,3 % dotazovaných.

4.2.3 Udělené ekologické značky a usilování o jejich získání

Graf 6: Udělené ekologické značky ve zkoumané oblasti

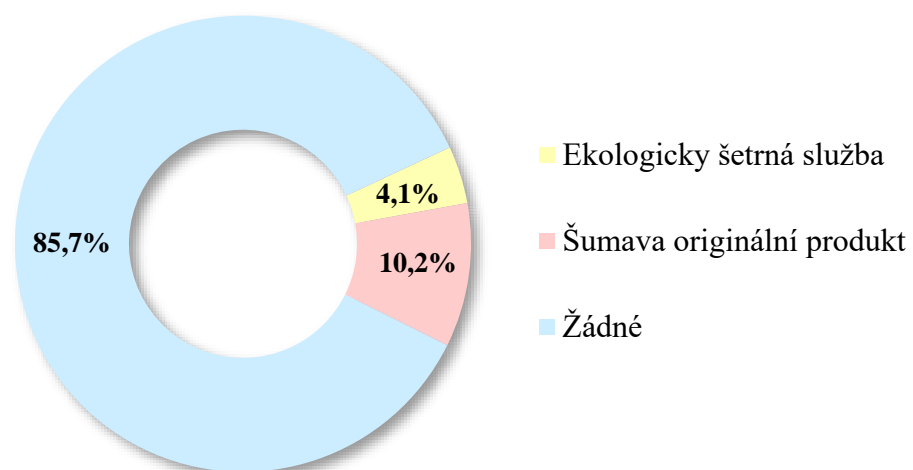

Výsledky:

Ze všech provozovatelů, kteří podle grafu 5 znali některou z nabídnutých ekologických značek (49), vlastní značku pouze jedno ubytovací zařízení (2 %), a to ubytování v soukromí. Touto značkou je Šumava originální produkt.

Respondenti, kteří žádnou z ekologických značek nevlastní, o ni z 85,7 % ani neusilují (viz graf 7). Místní ekologickou značku Šumava originální produkt by chtělo získat 10,2 % ubytovacích zařízení a ve 4,1 % ubytovacích zařízeních je zájem o značku Ekologicky šetrná služba.

Graf 7: Usilování o získání ekologické značky

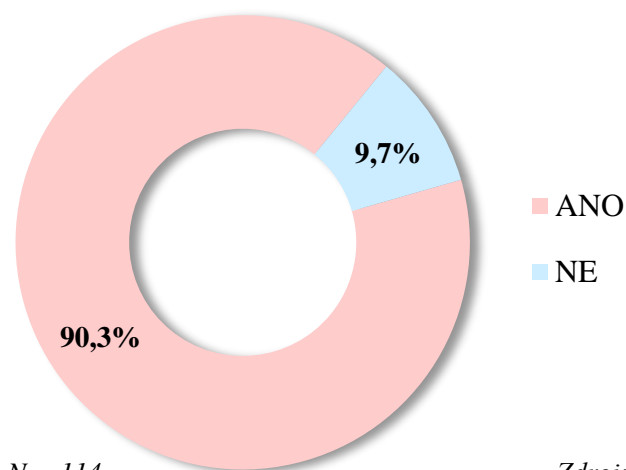
N = 49

Zdroj: Vlastní výzkum

4.3 Environmentální opatření související s úsporou energií

Tato kapitola se zabývá environmentálními opatřeními, která souvisejí s úsporou energií. V dotazníku bylo uvedeno šest opatření, na která respondenti odpovídali systémem ANO x NE. Možnostmi byly tepelně izolovaná okna, aplikace pohybových čidel alespoň v některých prostorách ubytovacího zařízení, používání úsporných žárovek, instalace průtokových ohřívačů vody, zavedení solárních panelů či jiná opatření související s úsporou energií. Na základě těchto odpovědí byl vytvořen graf 8, který ukazuje, v kolika ubytovacích zařízeních jsou tato opatření uplatňována.

Graf 8: Uplatnění opatření souvisejících s úsporou energií

Výsledky:

Environmentální opatření, která souvisejí s úsporou energií, má aplikováno 90,3 % dotazovaných, zbylých 9,7 % respondentů nikoliv. Uplatnění těchto opatření podle kapacity a kategorie ubytovacího zařízení je zobrazeno v následujících tabulkách a uplatnění jednotlivých opatření v grafu 9.

Tabulka 2: Využití environmentálních opatření souvisejících s úsporou energií podle kategorie ubytovacích zařízení

	Hotel	Penzion	Horská chata	Apartmány	Kemp	Ubytování v soukromí	Turistická ubytovna	Rekreační zařízení	Celkem
	%								
Ano	100,0	93,5	100,0	100,0	50,0	86,7	50,0	25,0	90,3
Ne	0,0	6,5	0,0	0,0	50,0	13,3	50,0	75,0	9,7
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Alespoň jedno z nabídnutých environmentálních opatření, která se týkají úspory energií, aplikovalo 90,3 % ubytovacích zařízení (viz graf 8). Jak lze vidět v tabulce 2, z těchto ubytovacích zařízení je mají zavedené veškeré hotely, horské chaty a apartmány nacházející se v oblasti. Nejméně jsou uplatňovány v rekreačních zařízeních (25 %).

Tabulka 3: Využití environmentálních opatření souvisejících s úsporou energií podle kapacity ubytovacích zařízení

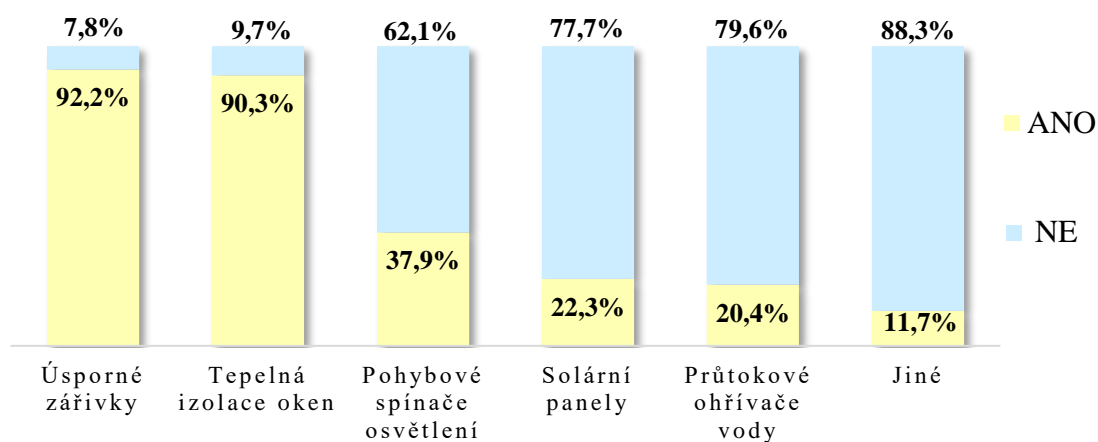
	1-10 lůžek	11-20 lůžek	21-30 lůžek	31-40 lůžek	41-50 lůžek	51 lůžek a více	Celkem
	%						
Ano	96,4	88,2	86,7	87,5	75,0	94,1	90,3
Ne	3,6	11,8	13,3	12,5	25,0	5,9	9,7
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Při porovnávání zavádění environmentálních opatření souvisejících s úsporou energií podle kapacity ubytovacích zařízení lze z tabulky 3 vyčíst, že nejvíce jsou uplatňována v ubytovacích zařízeních s kapacitou 1-10 lůžek (96,4 %). Přibližně stejný počet, a to 94,1 % ubytovacích zařízení, patří do kategorie s kapacitou 51 lůžek a více. Téměř stejně velké procentuální zastoupení mají kategorie 11-20 lůžek, 21-30 lůžek a 31-40 lůžek, jež se pohybuje kolem 87 %. Nejméně jsou tato opatření zaváděna v ubytovacích zařízeních s kapacitou 41-50 lůžek (75 %).

Graf 9: Zavedení jednotlivých environmentálních opatření souvisejících s úsporou energií

N = 103

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Dotazovaní, kteří mají podle grafu 8 aplikovaná některá z opatření týkajících se úspory energií, dále odpovídali, která z nich to jsou. Tyto odpovědi zobrazuje graf 9. Lze vidět, že nejčastěji využívaným nabídnutým environmentálním opatřením jsou úsporné zářivky a LED žárovky, které má alespoň v některých prostorech nainstalováno 92,2 % respondentů. Naopak nejméně využívané jsou průtokové ohřívače vody, které najdeme pouze u 20,4 % bytovacích zařízení.

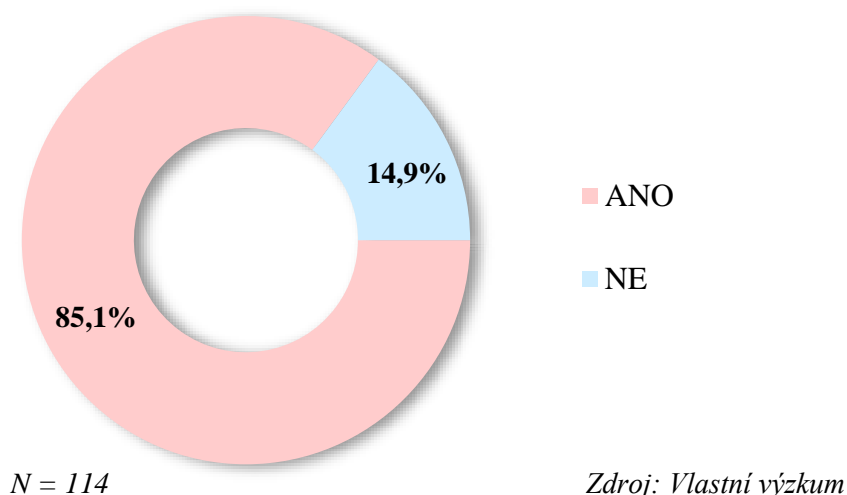
Téměř všechna zkoumaná bytovací zařízení (90,3 %) jsou chráněna před únikem tepla tepelně izolovanými okny. Pohybové spínače osvětlení má v některých prostorech bytovacích zařízení nainstalováno 37,9 % dotazovaných, přičemž těmito prostory jsou převážně chodby. Solární panely k bytovacím zařízením aplikovalo 22,3 % respondentů. Toto malé množství je podle dotazovaných způsobeno příliš vysokými náklady, které se zavedením solárních panelů souvisejí. Zbýlých 77,7 % bytovacích zařízení proto solární panely zavedené nemá, avšak někteří z nich jejich pořízení zvažují.

Jiná opatření, která nebyla v dotazníku uvedena, používá 11,7 % respondentů. Příkladem může být kemp, ve kterém jsou nainstalované sprchy na žetony. Po vhození žetonu je možné využít sprchu 3 minuty a po uplynutí tohoto času se sama vypne. Toto opatření šetří energii potřebnou pro nahřívání vody, ale zároveň je účinné pro úsporu vody. Dalšími uvedenými environmentálními opatřeními byly zásobníky teplé vody a ekologické kotle.

4.4 Environmentální opatření související s úsporou a čištěním vody

Tato kapitola praktické části se věnuje environmentálním opatřením souvisejícím s úsporou či čištěním vody. Stejně jako v předchozí části byly respondentům v dotazníku nabídnuty varianty environmentálních opatření, kterými byly instalace spořičů vody, instalace perlátorů, aplikace toalet, které mají možnost volby množství vody při splachování, využití dešťové vody, používání ekologických mycích a pracích prostředků a jiná opatření, která případně sami vyjmenovali. Opět byl na základě těchto odpovědí sestaven následující graf.

Graf 10: Uplatnění opatření souvisejících s úsporou a čištěním vody

Výsledky:

Environmentální opatření, jež pomáhají šetřit či čistit vodu, používá 85,1 % respondentů. Naopak 14,9 % žádné z nich neuplatňuje. Využití opatření souvisejících s úsporou a čištěním vody podle kategorie a kapacity ubytovacích zařízení je znázorněno v následujících tabulkách a graf 11 zobrazuje využití jednotlivých environmentálních opatření z této oblasti.

Tabulka 4: Zavedení environmentálních opatření souvisejících s úsporou a čištěním vody podle kategorie ubytovacích zařízení

	Hotel	Penzion	Horská chata	Apartmány	Kemp	Ubytování v soukromí	Turistická ubytovna	Rekreační zařízení	Celkem
	%								
Ano	91,7	89,1	63,6	95,0	50,0	93,3	25,0	75,0	85,1
Ne	8,3	10,9	36,4	5,0	50,0	6,7	75,0	25,0	14,9
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Z ubytovacích zařízení, která mají aplikována některá environmentální opatření související s úsporou a čištěním vody, lze z tabulky 4 vidět, že nejčastěji jsou to ubytovací zařízení typu apartmány (95 %). O něco menší procentuální zastoupení má kategorie typu ubytování v soukromí (93,3 %). Naopak nejméně jsou zastoupeny turistické ubytovny, u nichž má tato opatření aplikováno pouze 25 % zařízení tohoto typu.

Tabulka 5: Uplatnění opatření pro úsporu a čištění vody podle kapacity ubytovacích zařízení

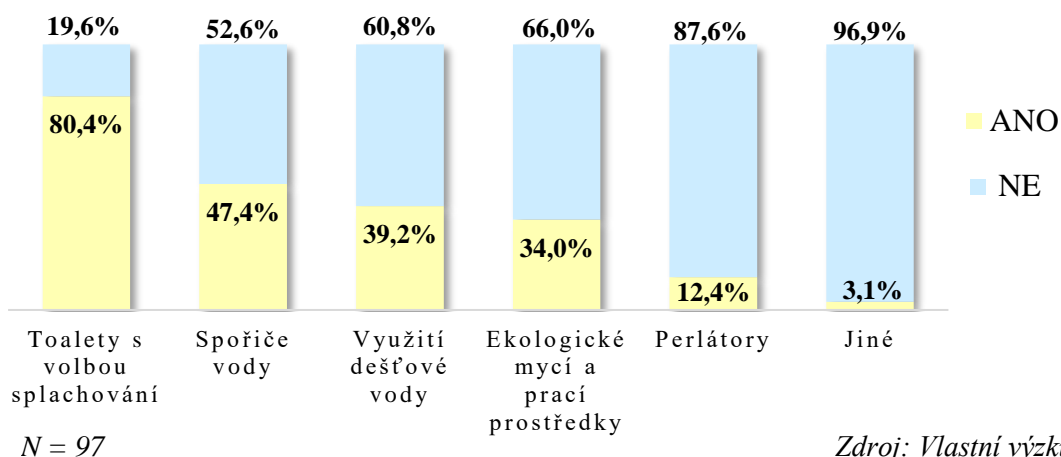
	1-10 lůžek	11-20 lůžek	21-30 lůžek	31-40 lůžek	41-50 lůžek	51 lůžek a více	Celkem
	%						
Ano	85,7	88,2	86,7	81,2	75,0	82,3	85,1
Ne	14,3	11,8	13,3	18,8	25,0	17,7	14,9
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Jak ukazuje tabulka 5, opatření týkající se úspory či čištění vody se téměř neliší u ubytovacích zařízení s kapacitou 11-20 lůžek (88,2 %), dále u zařízení s kapacitou 21-30 lůžek (86,7 %) a u zařízení s kapacitou 1-10 lůžek (85,7 %). Naopak nejmenší procentuální zastoupení mají ubytovací zařízení s kapacitou 41 - 50 lůžek – pouze 75 % zařízení z této skupiny.

Graf 11: Zavedení jednotlivých environmentálních opatření souvisejících s úsporou a čištěním vody

Výsledky:

Graf 11 zobrazuje jednotlivá opatření, která má aplikováno 85,1 % ubytovacích zařízení (viz graf 10). Nejvíce využívaným environmentálním opatřením z této skupiny jsou toalety, u kterých je možné zvolit množství vody pro splachování, čímž dochází k její úspoře. Tyto toalety má aplikováno 80,4 % ubytovacích zařízení.

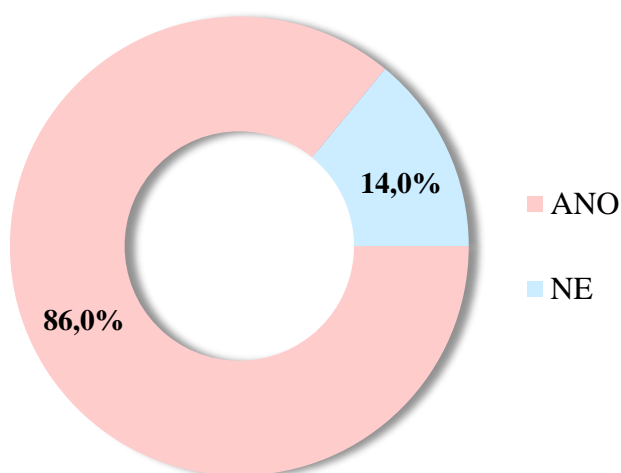
Spořiče vody lze nalézt ve 47,4 % ubytovacích zařízeních. Spořiče se dají využít pro umyvadlové, dřezové i sprchové baterie. Jsou to nástavce, které snižují průtok vody, a tím i její spotřebu. Účinné jsou také pro snížení spotřeby energie či plynu, které slouží k ohřevu vody. Zbylá ubytovací zařízení mají vlastní vodní zdroje, nebo naopak mají vzhledem ke svému umístění v horské oblasti problém se slabým proudem vody. Jak sami uvedli, jsou rádi, že nějaká voda teče. Opatření toho to typu je tedy vůbec nezajímají. Zavedení perlátorů, jež se dají stejně jako spořiče vody aplikovat na vodovodní baterie, je využíváno nejméně (12,4 %). Jejich aplikace není ve většině případů nutná ze stejných důvodů, jako při spořičích vody. Podle Tomáška (2016) jsou perlátory vhodné pro provzdušnění vody, proti jejímu stříkání, pro souvislý tok, zachycení nečistot a pro redukcii hlučnosti.

Ekologické mycí a prací prostředky používá v ubytovacích zařízeních 34 % dotazovaných. V ostatních zařízeních jsou ve většině případů při praní prádla využívány outsourcingové služby. Dešťovou vodu využívá 39,2 % respondentů, a to k zalévání květin v prostorách ubytovacích zařízení či na zahradách. Jinými opatřeními jsou čistící filtry v bazénech a u jednoho z ubytovacích zařízení právě probíhá příprava na opětovné využití šedých neboli odpadních vod.

4.5 Environmentální opatření související s odpadovým hospodářstvím

Tato kapitola praktické části se zabývá environmentálními opatřeními, která souvisejí s odpadovým hospodářstvím, tedy s eliminací odpadů a s jejich nakládáním. Respondenti odpovídali, zda uplatňují některá z těchto opatření - třídění odpadu, instalace odpadkových košů na různé druhy odpadu (v prostorách, kde se nacházejí hosté), omezení drobných balení (potravin, šampóny), přednost nákupu produktů ve vratných obalech, prodej odpadního materiálu, kompostování a jiná opatření. Počet ubytovacích zařízení, která tato opatření aplikují, je znázorněn v grafu 12.

Graf 12: Uplatnění opatření souvisejících s odpadovým hospodářstvím

N = 114

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Alespoň některá z nabídnutých environmentálních opatření, která souvisejí s odpadovým hospodářstvím, má podle grafu 12 aplikováno 86 % dotazovaných a jednotlivě jsou popsána v grafu 13. Využití těchto opatření podle kategorie a kapacity ubytovacího zařízení je popsáno v následujících tabulkách.

Tabulka 6: Zavedení environmentálních opatření ohledně odpadového hospodářství podle kategorie ubytovacích zařízení

	Hotel	Penzion	Horská chata	Apartmány	Kemp	Ubytování v soukromí	Turistická ubytovna	Rekreační zařízení	Celkem
	%								
Ano	91,7	91,3	81,8	85,0	0,0	93,3	50,0	75,0	86,0
Ne	8,3	8,7	18,2	15,0	100,0	6,7	50,0	25,0	14,0
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Environmentální opatření související s odpadovým hospodářstvím, jsou aplikovány podle grafu 12 v 86 % ubytovacích zařízení. Podle kategorie ubytovacích zařízení je nejčastěji aplikovali poskytovatelé typu ubytování v soukromí (93,3 %). Téměř stejné procentuální zastoupení tvoří hotely s 91,7 % a penziony s 91,3 %. Naopak tato opatření neuplatňuje ani jeden z kempů a u kategorie turistická ubytovna je to přesně půlka, tedy 50 % zařízení tohoto typu.

Tabulka 7: Zavedení environmentálních opatření ohledně odpadového hospodářství podle kapacity ubytovacích zařízení

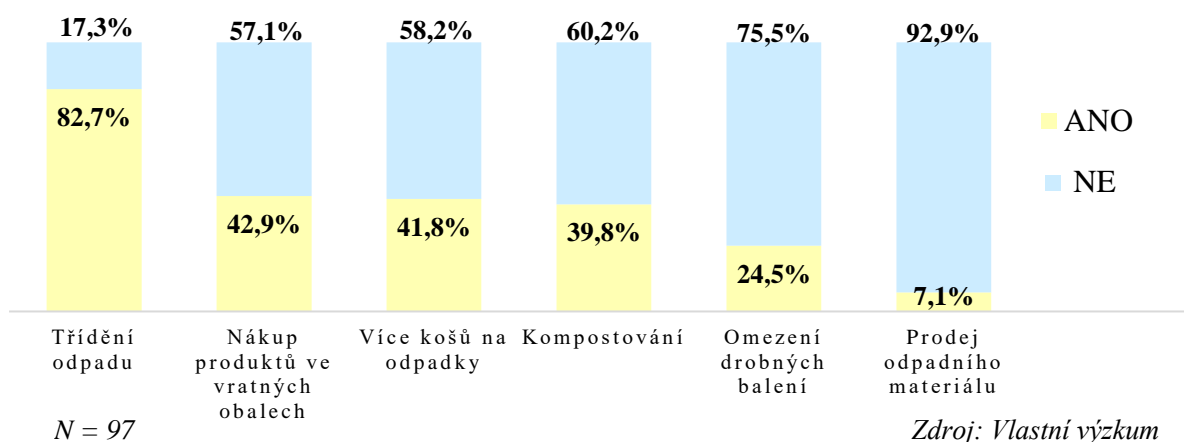
	1-10 lůžek	11-20 lůžek	21-30 lůžek	31-40 lůžek	41-50 lůžek	51 lůžek a více	Celkem
	%						
Ano	85,7	85,3	86,7	81,2	75,0	94,1	86,0
Ne	14,3	14,7	13,3	18,8	25,0	5,9	14,0
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Podle kapacity ubytovacích zařízení jsou opatření ohledně odpadového hospodářství nejčastěji zaváděna v zařízeních s kapacitou 51 lůžek a více (94,1 %). Téměř stejné procentuální zastoupení mají kategorie 1-10 lůžek, 11-20 lůžek a 21-30 lůžek. Pohybuje se kolem 86 %. Nejméně jsou tato opatření aplikována v ubytovacích zařízeních s kapacitou 41-50 lůžek (75 %), která jsou v oblasti zastoupena nejméně.

Graf 13: Zavedení jednotlivých environmentálních opatření souvisejících s odpadovým hospodářstvím

Výsledky:

Graf 13 znázorňuje zavedení jednotlivých environmentálních opatření souvisejících s odpadovým hospodářstvím, jež podle grafu 12 uplatňuje 86 % ubytovacích zařízení. Je patrné, že nejvyužívanějším environmentálním opatřením z této skupiny je třídění odpadu, neboť lze vidět, že 82,7 % respondentů třídění odpadu potvrdilo. Zbylých 17,3 % respondentů uvedlo důvody, které jim v třídění odpadu brání a jsou popsány v jiné kapitole praktické části. Naopak nejméně se využívá prodej odpadního materiálu, který se prodává pouze u 7,1 % ubytovacích zařízení. V pěti případech provozovatelé ubytování prodávají použitý kuchyňský olej a ve dvou případech papír a kartony.

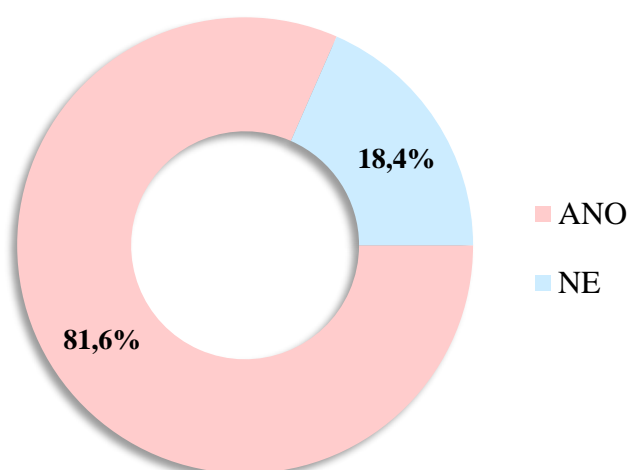
Drobná balení se omezují pouze ve 24,5 % ubytovacích zařízeních. Omezení drobných balení lze využít především při snídaních, kde se například máslo, džemy či smetany podávají ve velkých baleních, z nichž si hosté mohou odebrat libovolné množství. Také lze vidět, že odpady, jak se zahrad, tak z kuchyní využívá ke kompostování 39,8 % ubytovacích zařízení. Ubytovací zařízení, u kterých kompost nenajdeme (60,2 %), nemají vlastní zahradu, ani prostory pro vytvoření kompostu.

V pokojích pro hosty či v jiných prostorách, kde se hosté pohybují (chodby), a v prostorách pro zaměstnance (kuchyně, zázemí zaměstnanců), má 41,8 % ubytovacích zařízení umístěno více košů na odpadky, do kterých je odpad tříděn. Dalších 58,2 % ubytovacích zařízení tímto způsobem hosty ani zaměstnance neomezuje. Nákupy produktů ve vratných obalech, jimiž jsou například nákupy nápojů ve skle namísto tetrapakových obalů, probíhají u 42,9 % dotazovaných. Jiná opatření žádná z respondentů nevedl.

4.6 Opatření související s nákupem produktů

Tato kapitola popisuje uplatnění některých opatření, která se dají využít při nákupu produktů. První z nich se týká toho, zda provozovatelé ubytovacích zařízení využívají k nákupu produktů přednostně podniky, které se nachází v jejich okolí, čímž dochází k podpoře místních prodejců. Dále, zda nakupují produkty převážně ve velkém množství (potravinu), zda nakupují ekologicky šetrná zařízení a zda upřednostňují nákup produktů s označením EKO. Počet ubytovacích zařízení, ve kterých se nakupuje podle vyjmenovaných pravidel, je znázorněn v grafu 14.

Graf 14: Uplatnění opatření související s nákupem produktů

N = 114

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Některá z nabídnutých opatření, jež se používají při nákupu produktů, využívá 81,6 % respondentů, zbylých 18,4 % nikoliv. Uplatnění těchto opatření podle kategorie a kapacity ubytovacího zařízení je popsáno v následujících tabulkách a využití těchto jednotlivých opatření je uvedeno v grafu 15.

Tabulka 8: Uplatnění opatření souvisejících s nákupem produktů podle kategorie ubytovacích zařízení

	Hotel	Penzion	Horská chata	Apartmány	Kemp	Ubytování v soukromí	Turistická ubytovna	Rekreační zařízení	Celkem
	%								
Ano	100,0	91,3	72,7	80,0	0,0	80,0	50,0	25,0	81,6
Ne	0,0	8,7	27,3	20,0	100,0	20,0	50,0	75,0	18,4
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Alespoň některá z uvedených opatření souvisejících s nákupem produktů využívají veškeré hotely v oblasti. Ubytovací zařízení typu penzion jej využívají z 91,3 %. Stejně procentuální zastoupení (80 %) mají poskytovatelé ubytování typu apartmány a ubytování v soukromí. Kempy jej opět nevyužívají vůbec a u kategorie rekreační zařízení je to pouze 25 % zařízení tohoto typu.

Tabulka 9: Uplatnění opatření souvisejících s nákupem produktů podle kapacity ubytovacích zařízení

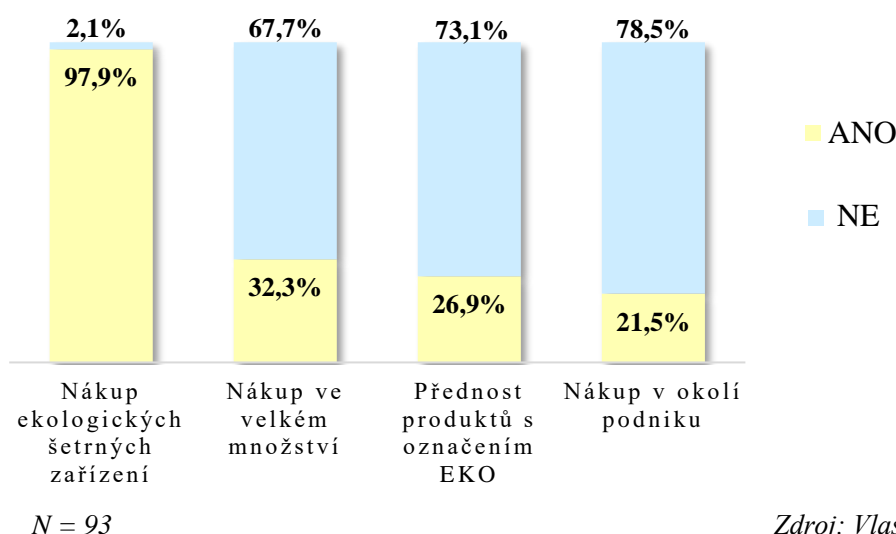
	1-10 lůžek	11-20 lůžek	21-30 lůžek	31-40 lůžek	41-50 lůžek	51 lůžek a více	Celkem
	%						
Ano	82,1	79,4	80,0	75,0	75,0	94,1	81,6
Ne	17,9	20,6	20,0	25,0	25,0	5,9	18,4
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Opatření související s nákupem produktů jsou nejvíce uplatňována u poskytovatelů ubytování s 51 lůžky a více (94,1 %). Naopak nejméně jsou to kategorie 31-40 lůžek a 41-50 lůžek, u nichž je to 75 % ubytovacích zařízení.

Graf 15: Uplatnění jednotlivých opatření souvisejících s nákupem produktů

Výsledky:

Environmentální opatření, která souvisejí s nákupem produktů, uplatňuje 81,6 % respondentů (viz graf 14). V grafu 15 lze vidět, že ubytovací zařízení nejčastěji nakupují ekologicky šetrná zařízení (celkem 97,9 % respondentů). Mezi ekologicky šetrná zařízení patří úsporné zářivky, ekologické kotle, úsporné sporáky a jiné, přičemž nejčastější dotazovaní uplatňují úsporné zářivky.

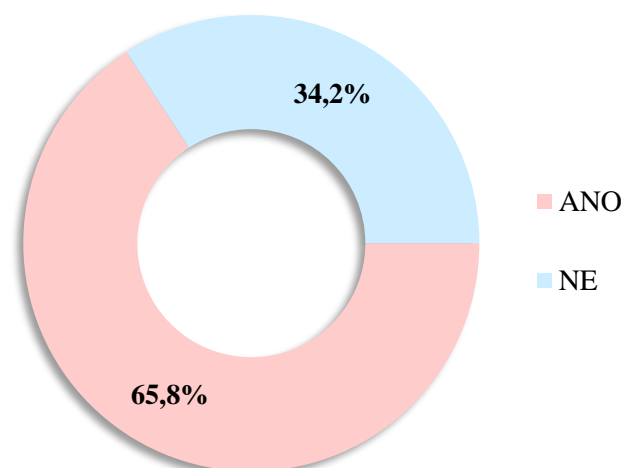
Nejméně častý je nákup v okolí podniku, který využívá 21,5 % ubytovacích zařízení. Naopak 78,5 % dotazovaných využívá k nákupu vzdálenější místa, kde se nacházejí velké nákupní jednotky, v nichž je nákup výrazně výhodnější. Nejčastějším takovým místem je obchodní řetězec Makro v Plzni. Někteří z těchto provozovatelů nakupují dokonce v Německu, neboť jak sami říkají, je to pro ně výhodnější vzhledem k ceně a vzdálenosti. Nákup produktů převážně ve velkém množství s místem nákupu velmi úzce souvisí. Celkem 32,3 % dotazovaných upřednostňuje velké nákupy, a to opět v obchodním řetězci Makro.

Dále lze z grafu vyčíst, že pouze 26,9 % poskytovatelů ubytovacích služeb upřednostňuje produkty s označením *eko*. Těmito produkty se myslí potraviny, mycí a prací prostředky, drogerie a podobně. Jiná opatření, která se týkají nakupování produktů, žádný z respondentů nevedl.

4.7 Vnímání výhod v zavádění environmentálních opatření

Cílem této části je poskytnout informace o tom, zda provozovatelé ubytovacích zařízení shledávají v zavádění environmentálních opatření jiné výhody, než je ochrana životního prostředí. Ti respondenti, kteří odpověděli ano, mohli následně vybrat více z těchto možností, kterými byly konkurenční výhoda, redukce nákladů, sympatie ze strany zákazníků či jiné.

Graf 16: Vnímání výhod v zavádění environmentálních opatření

N = 114

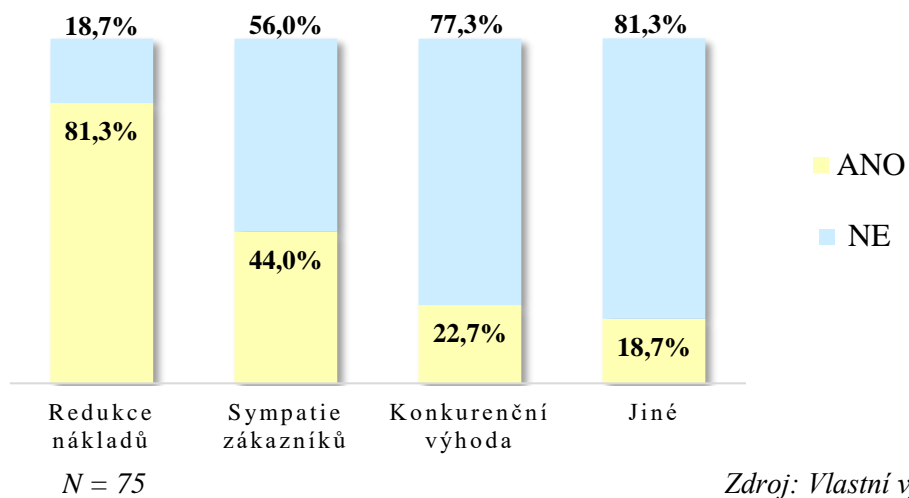
Zdroj: Vlastní výzkum

Výsledky:

Většina respondentů (65,8 %) výhody shledává. Jednotlivě jsou popsány v grafu 17. Menší část – 34,2 % žádné výhody v zavádění environmentálních opatření nevidí. Tito respondenti ve většině případů argumentovali tak, že zavádějí opatření kvůli ochraně přírody, a ne kvůli sobě, a proto by v tom žádné jiné výhody být neměly.

Z grafu 17 je patrné, že nejčastěji provozovatelé ubytovacích zařízení aplikují environmentální opatření z důvodu redukce nákladů (81,3 %). Celkem 44 % respondentů považuje za jistotu, že zavedením environmentálních opatření si získají sympatie zákazníků, neboť hosté uvidí snahu pomoci životnímu prostředí. Konkurenční výhodu vidí v uplatňování environmentálních opatření pouze 22,7 % respondentů. Odpověď „jiné“ uvedlo 18,4 % poskytovatelů ubytovacích služeb. Nejvíce z těchto respondentů odpovědělo, že pokud by v budoucnu chtěli usilovat o místní ekologickou značku, měli by již část povinných kritérií splněnou. Pro ostatní je to pozitivní dopad na celou oblast, neboť se nachází v Chráněné krajinné oblasti Šumava.

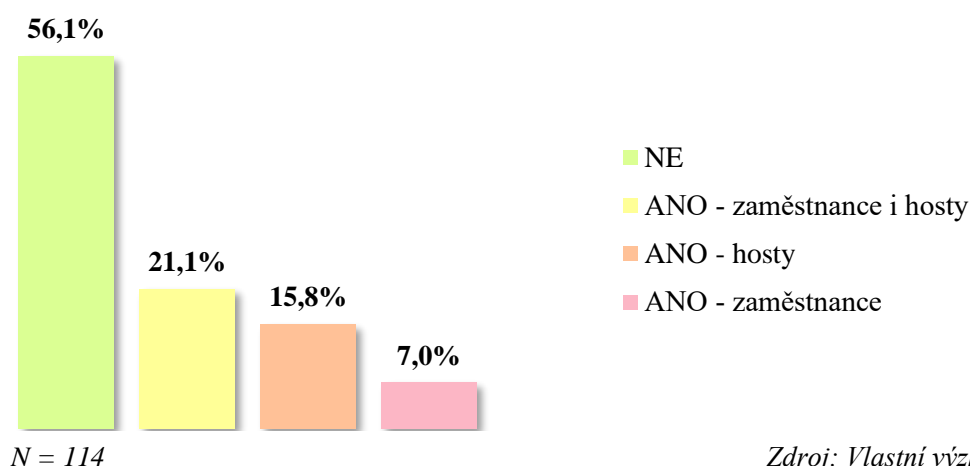
Graf 17: Vnímání jednotlivých výhod v zavádění environmentálních opatření

4.8 Podpora a vzdělávání zaměstnanců a hostů v ochraně životního prostředí

V této kapitole jsou uvedeny informace o tom, zda provozovatelé ubytovacích zařízení nějakým způsobem podporují a vzdělávají své zaměstnance a hosty v ochraně životního prostředí. Výsledky jsou znázorněny v grafu 18.

Graf 18: Podpora a vzdělávání zaměstnanců a hostů v oblasti ochrany životního prostředí

Výsledky:

Graf 18 poukazuje na to, že podpoře a vzdělávání zaměstnanců či hostů se ubytovací zařízení velice nevěnují, neboť 56,1 % provozovatelů nepodporuje a nevzdělává zaměstnance ani hosty v oblasti ochrany životního prostředí vůbec. Obě tyto skupiny podporuje a vzdělává 21,1 % provozovatelů. Ubytovací zařízení, která nemají zaměstnance a mohou tak podporovat a vzdělávat pouze své hosty, tvoří 15,8 % a pouze zaměstnancům se věnuje 7 % ubytovacích zařízení.

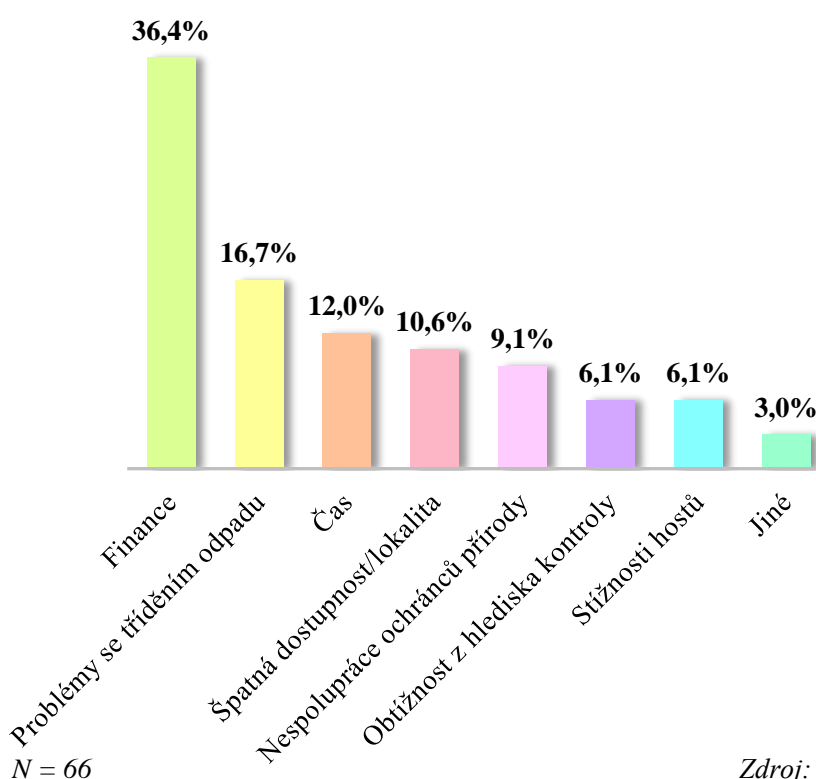
Podporou a vzděláváním zaměstnanců či hostů v oblasti ochrany životního prostředí se myslí vytvoření takových podmínek, při kterých obě skupiny mohou k ochraně životního prostředí přispívat (viz str. 25). Jedná se například o tabulky, které zaměstnancům připomínají, aby šetřili vodou, zhasínali světla, vypínali elektřinu nebo třídili odpad. Na pokoje hostů mohou být aplikovány odpadkové koše na různé druhy odpadu, ale také i upozornění na šetření vodou. Nesmí to však hosty omezovat a znepříjemňovat jim pobyt.

4.9 Pro a proti zavádění environmentálních opatření

Z předchozích kapitol praktické části je zřejmé, že některá environmentální opatření se zavádějí více, některá méně a v teoretické části je uvedeno, jak složitá tato problematika je. V této kapitole praktické části je zkoumáno, jaké důvody brání respondentům v zavedení environmentálních opatření a naopak, jaké důvody je motivují tato opatření zavádět.

4.9.1 Důvody, které brání v zavádění environmentálních opatření

Graf 19: Důvody, které respondentům brání v zavedení environmentálních opatření

Výsledky:

Respondenti, kteří uvedli důvody, které jim brání v zavádění environmentálních opatření (57,9 %), za nejčastější problém považují nedostatek financí, což uvedlo 36,4 % z nich. Druhým nejčastějším problémem, na který si respondenti stěžovali, byl problém s tříděním odpadu. Oblast Železnorudsko je horskou oblastí a mnoho ubytovacích zařízení nemá kvůli svému umístění vysoko v kopcích přístup ke kontejnerům na tříděný odpad. Svážet odpad do města, kde je kontejnerů dostatek, je pro provozovatele nevyhovující. Tento problém má 16,7 % poskytovatelů ubytovacích služeb.

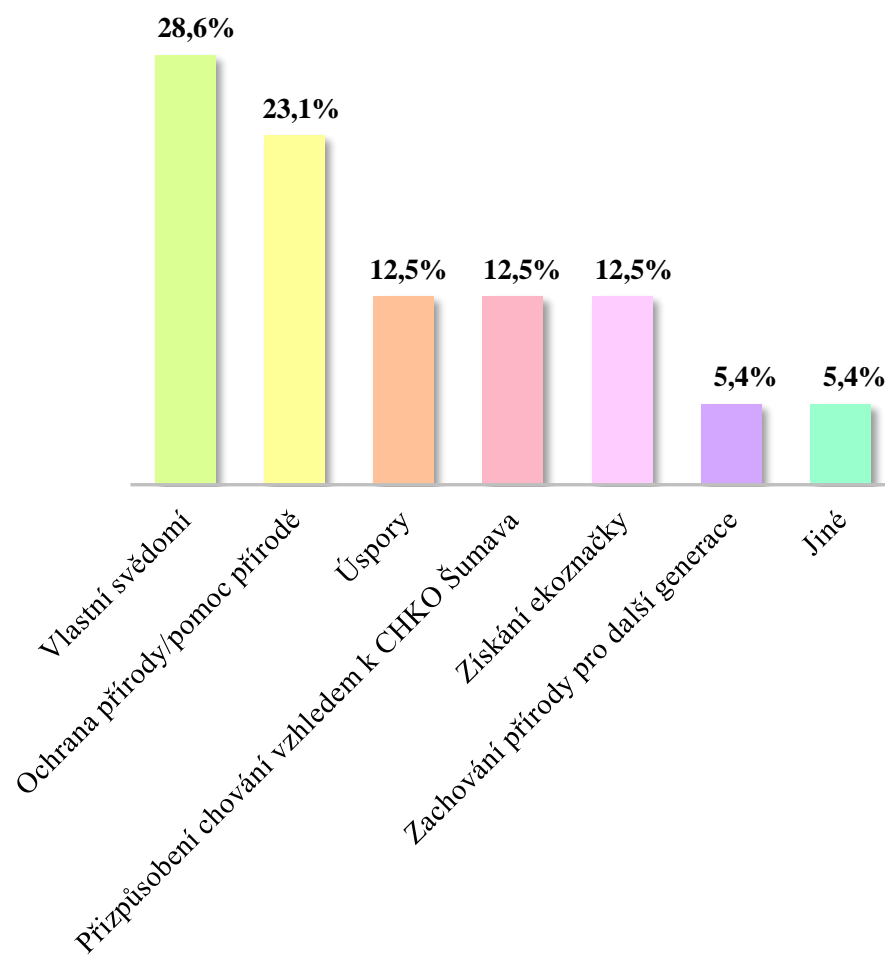
Lze vidět, že 12 % dotazovaných nemá dostatek času, který by zavádění environmentálních opatření věnovali. Dalších 10,6 % dotazovaných uvedlo, stejně jako při třídění odpadu, špatnou dostupnost či lokalitu, což ovšem souvisí s jinými problémy. Kvůli umístění v lese nemohou zavést například solární panely a veškeré stavební a rekonstrukční práce jsou pro ně obtížné. Dalších 9,1 % provozovatelů ubytovacích služeb je nespokojeno se spoluprací ochránců přírody, kteří podle nich nespolupracují tak, jak by měli. Pro 6,1 % z dotazovaných je obtížné zavádět opatření z hlediska kontroly. Podle nich nelze uhlídat zaměstnance ani hosty, jestli například třídí odpad.

Celkem 6,1 % provozovatelů ubytovacích zařízení uvedlo jako problém stížnosti hostů, které směřovaly na slabý průtok vody kvůli nainstalovaným spořičům. Některým hostům také vadily pokyny s tříděním odpadu či nárazovým větráním. Pro ostatní respondenty je na přednějším místě poměr ceny a výkonu. Snaží se chovat ekologicky, ale cena je pro ně důležitějším hlediskem.

4.9.2 Důvody, které motivují k zavádění environmentálních opatření

Důvody, které naopak provozovatele ubytovacích zařízení motivují zavádět environmentální opatření, shledává 49,1 % těchto provozovatelů. Podle grafu 20 jsou respondenti nejčastěji k zavádění environmentálních opatření poháněni vlastním svědomím, neboť nechovat se ekologicky je podle nich špatné. Tento důvod uvedlo 28,6 % dotazovaných. Dalších 23,1 % respondentů chce pomoci přírodě a ochránit ji před nežádoucími vlivy. Celkem 12,5 % dotazovaných zavádí environmentální opatření především kvůli úsporám. Stejná část respondentů usměřňuje své chování kvůli Chráněné krajinné oblasti Šumava, ve které se nachází. Dalších 12,5 % provozovatelů ubytovacích zařízení předpokládá do budoucna snadnější získání lokální ekologické značky, jejíž získání se od zavedených environmentálních opatření odvíjí. Z celkového počtu respondentů, kteří tyto důvody uvedli, chce 5,4 % postupovat při provozu ubytovacích zařízení tak, aby neničili přírodu, která tak zůstane zachována i pro další generace. Odpovědi, které nejsou zařazeny do předchozích skupin, poskytlo 5,4 % respondentů. Jsou jimi nedostatek vody a globální oteplování. Jeden z provozovatelů se snaží vést své hosty k ekologickému chování, vysvětluje jim, jak je to přínosné, neboť se domnívá, že by v tomto chování mohli pokračovat i u sebe doma.

Graf 20: Důvody, které motivují provozovatele zavádět environmentální opatření

N = 56

Zdroj: Vlastní výzkum

4.10 Návrhy možností budoucího rozvoje ubytovacích zařízení v oblasti Železnorudsko

Tato kapitola praktické části se týká návrhů, které by mohly zlepšit budoucí rozvoj ubytovacích zařízení ve zkoumané oblasti Železnorudsko, který by byl šetrnější k přírodě. Návrhy byly vytvořeny na základě předchozích výsledků výzkumu. Je patrné, že poskytovatelé ubytovacích služeb často nemají povědomí o ekologickém managementu, ani ekologických značkách. Co se týče jednotlivých environmentálních opatření, nejsou na tom ubytovací zařízení dle výsledků nejhůře, ale využití alespoň základních opatření by mohlo být větší, neboť se sami provozovatelé ubytovacích služeb okrádají o peníze, které by mohli aplikací jednotlivých opatření ušetřit a v neposlední řadě napomoci zlepšení životního prostředí. Návrhy jsou rozděleny do dvou částí, z nichž první se týká ekologického značení a druhá vybraných environmentálních opatření.

4.10.1 Návrh týkající se ekologického značení

Zvýšení marketingové komunikace ekologické značky Šumava originální produkt

Oblast Šumava, ve které se Železnorudsko nachází, vlastní ekologickou značku Šumava originální produkt, jež se uděluje také ubytovacím zařízením. Výsledky výzkumu poukazují na to, že většina respondentů tuto značku zná, ale v souvislosti s ubytovacími zařízeními je to pouze 22 % dotazovaných. Regionální rozvojová agentura Šumava propaguje značku mnoha směry, a to pomocí reklamních tiskovin na společenských akcích (katalogy, plakáty, letáky), prostřednictvím médií (webové stránky, tisk), na zmíněných společenských akcích a prezentacích, také na trzích, jarmarcích i veletrzích cestovního ruchu, jako je RegionTour či Holiday World. Veškerá tato marketingová komunikace ale z větší části slouží produktům a výrobkům (Asociace regionálních značek, 2017). Dalším z důvodů nízkého povědomí může být podle odhadu z telefonického dotazování vyšší věková skupina některých respondentů, kteří se společenských akcí, prezentací ani veletrhů s nejvyšší pravděpodobností neúčastní a orientace na internetu pro ně také není.

Pro každé ubytovací zařízení v oblasti by tak mohly být vytvořeny brožury ohledně této ekologické značky, které by poskytovaly informace související pouze s certifikací ubytovacích zařízení.

Majitelé těchto zařízení by v získání certifikátu mohli vidět reklamu pro svá ubytovací zařízení a vyšší postavení na trhu. Byli by tak nuceni zavést požadovaná environmentální opatření, a tím chránili životní prostředí.

Zpracováním brožur by se nadále zabývala Asociace regionálních značek a Regionální rozvojová agentura Šumava ve spolupráci s agenturou 2123desing, s. r. o, jež se podílejí na veškerých reklamních tiskovinách této ekoznačky. Brožury by obsahovaly tyto informace:

- základní informace o ekologické značce
- podmínky pro získání ekologické značky včetně poplatků za certifikaci
- certifikační kritéria
- způsoby značení (smaltovaná cedule s logem značky)
- informace o certifikační komisi
- kontakty, odkaz na webovou stránku a elektronickou přihlášku (Asociace regionálních značek, 2017b)

Brožura velikosti A4 by se všemi těmito údaji obsahovala 10 listů s oboustranným potiskem, tedy 20 stran informací a bylo by vytvořeno 151 výtisků. Ceník agentury 2123design s. r. o. je veřejně nepřístupný, proto byla pro představu vytvořena následující tabulka, jež srovnává náklady na tisk brožur od firem Pressterminal, s. r. o., Tria, v. o. s., iNET Solutions, s. r. o. a ON tisk, s. r. o.

Tabulka 10: Náklady spojené s tiskem brožur bez DPH (v Kč)

	Pressterminal	Tria	iNET	ON tisk
Náklady na 1 ks	56,16	56,17	85,10	50,07
Náklady za 151 ks	8 782,00	8 483,00	12 850,00	7 560,00

Zdroj: Vlastní zpracování dle zaslaných nabídek jednotlivých firem

Průměrná cena náhodně vybraných společností za vytištění 151 brožur je 9 419 Kč včetně dopravy zdarma. Vzhledem k několikaleté spolupráci Asociace regionálních značek s agenturou 2123design s. r. o. lze předpokládat vyjednání i výhodnějších cen. Je však nutné počítat také s náklady na doručení. Pokud by bylo využito služeb České pošty, přičemž by se jednalo o doporučené psaní do 500 g, cena za jednu zásilku by byla 48 Kč. Dohromady by náklady za poštovné činily 7 248 Kč. Ani s těmito náklady by v rámci veškeré marketingové komunikace, které se této značce dostává, nebyla cena nijak markantní a celkově by investice byla určitě účinná.

4.10.2 Návrhy týkající se environmentálních opatření

Alespoň základní environmentální opatření jsou využívána ve většině ubytovacích zařízení, avšak existuje prostor pro zavedení dalších. V následujících podkapitolách jsou proto uvedeny návrhy na zavedení vybraných čtyř environmentálních opatření, která přispívají k ochraně životního prostředí a k úspoře peněžních prostředků.

a) Zavedení průtokových ohřivačů vody

Jelikož se v oblasti nachází velký počet menších ubytovacích zařízení (například typu ubytování v soukromí, horské chaty či apartmány), byl tento návrh zpracován především pro ně, neboť zde je ohřev vody zajištěn pomocí jednoho bojleru. V případě větších ubytovacích zařízení, jako jsou hotely či penziony, je ohřev vody zajištěn pomocí plynových kotlů či jiným způsobem.

Elektrické průtokové ohřivače mají vyšší příkon než elektrický akumulární ohřev neboli bojler, ale příprava teplé užitkové vody je s jejich pomocí levnější. Kromě úspory peněžních prostředků dochází také k úspoře času, neboť ohřev vody probíhá okamžitě a nepřetržitě. Vytékající voda je okamžitě horká a nemusí se tak čekat, na odtok vychladnuté vody z potrubí jako v případě bojleru (čímž dochází také k úspoře vody). Není ani nutné čekat na dohřátí vody, neboť voda je ohřívána průběžně a malé rozměry ohřivačů šetří také prostor.

V následující tabulce je znázorněn počet minut, během kterých průměrná čtyřčlenná rodina denně spotřebovává vodu, přičemž evropská norma spotřeby vody určuje denní spotřebu jedné osoby na 60 litrů. Pro srozumitelnější výpočet není brána v úvahu průměrná spotřeba vody, ale počet minut, při kterých se voda spotřebovává. (Wild tech, 2017)

Tabulka 11: Denní spotřeba vody čtyřčlenné rodiny (v minutách)

	Počet osob	Počet minut	Celkem
Sprchování	4	10	40
Ráno	4	5	20
Odpoledne	4	5	20
Večer	4	5	20
Celkem	-	25	100

Zdroj: Vlastní zpracování dle Wild tech, 2017

Pro srovnání nákladů průtokového ohřivače a elektrického bojleru byl vybrán průtokový ohřivač HAKL PM a Bojler Dražice OKHE 160 s objemem 152 litrů.

Tabulka 12: Návrh pro aplikaci průtokových ohřivačů vody

Navrhované řešení ohřevu vody pomocí průtokového ohřivače	Aktuální řešení ohřevu vody pomocí elektrického bojleru
Průtok vody = 2 l/min , 100 minut = 200 l/den Příkon = 4,5 kW/60 min Denní spotřeba elektřiny = 7,5 kW	Průtok vody = 4 l/min , 100 minut = 400 l/den Příkon = 2 kW/60 min Objem 152 litrů; 1 x ohřev 300 min = 10 kW Denní spotřeba = 240 litrů = 2 x ohřev = 20 kW
Ohřev vody okamžitě Roční spotřeba elektřiny = $7,5 * 365$ = 2 737,5 kW Roční spotřeba vody = $200 * 365 = 73\ 000$ = 73 m³ Roční ztráta času = 0 hodin Žádná ztráta vody	Ohřev vody 2 x 5 hod = 10 hod Roční spotřeba elektřiny = $20 * 365$ = 7 300 kW Roční spotřeba vody = $400 * 365 = 146\ 000$ = 146 m³ Roční ztráta času = $10 * 365$ = 3 650 hodin Ztráta vychladnuté vody z potrubí
Úspora 4 562,5 kW (průměrná cena 3,71 Kč/kW) = 16 926,88 Kč ročně Úspora 73 m³ vody (vodné stočné v oblasti Železná Ruda 58,54 Kč/m ³) = 4 273,42 Kč ročně Vlastní zdroj vody (cena pouze za stočné 30,66 Kč/m ³ = 2 238,18 Kč) = roční úspora 6 511,60 Kč	

Zdroj: Vlastní zpracování dle Wild tech, 2017

Cena bojleru Dražice OKHE 160 = 6 604 Kč

Cena průtokového ohřivače HAKL PM = 5 654 Kč

Výsledky poukazují na to, že instalováním průtokových ohřivačů do ubytovacích zařízení namísto bojlerů by se ročně uspořilo 16 926,88 Kč na elektřině, dále by došlo úspore vody a tím k roční úspoře 4 273,42 Kč. Nelze opomenout ani úsporu času (3 650 hodin), jenž se nahrazením průtokových ohřivačů vody ušetří a pořizovací cena průtokového ohřivače je dokonce nižší než pořizovací cena bojleru.

b) Omezení drobných balení

Ubytovací zařízení nabízejí k ubytování většinou minimálně snídani. Právě při snídani dochází k největší produkci odpadů, neboť ve většině případů jsou potraviny podávány ve drobných baleních většinou po 10 – 20 gramech. Jsou to především máslo, margaríny, džemy, medy, sýry, smetany, čokoládové pomazánky, cukry apod.

Drobná balení nejsou využívána pouze v případě potravin, ale také v koupelnách v podobě mini šampónů a mýdel. Při snídaních by se odpady mohly redukovat nahrazením větších balení. Například máslo, margarín, džem a med by se podával po celých baleních, z nichž by si hosté odebírali potřebné množství (možno předem připravit porce). K zachování hygieny by napomohly potřebné nástroje (nože, lžice). Cukr a sůl je možné podávat v cukřenkách a solničkách a smetanu či mléko je vhodné umístit do džbánek, z nichž by si hosté odlili podle potřeby. Drobné šampóny a mýdla v koupelnách lze nahradit dávkovači. Podle výzkumu omezuje drobná balení pouze 24,5 % dotazovaných ubytovacích zařízení (viz graf 13).

Uvažujme ubytovací zařízení s 40 lůžky, nabízející snídaní formou bufetu, ve kterém si každý z hostů odebere máslo (10 g) pod dvou ks, džem (20 g), čokoládovou pomazánku (20 g) a smetanu. Obal každého balení váží cca 0,250 gramu.

- odpad jedné osoby = 1,25 g
- odpad 40 osob = 50 g / snídaně
- odpad 40 osob ročně = 80 g * 365 = 18 250 g = 18,25 kg / rok

Pokud nahradíme drobná balení většími, zůstane odpadní materiál pouze z másla, neboť džem, čokoládovou pomazánku či smetanu lze zakoupit ve skleněných obalech. Balení másla váží 250 g, pokud uvažujeme stejnou spotřebu másla na jednoho hosta - 20 gramů, jako v předchozím případě, je na 40 hostů spotřeba 800 g másla, tedy 3,2 balení. Obal jednoho másla váží 4 gramy. Odpad za jednu snídaní je tedy přibližně 13 gramů, ročně 4,75 kg. Obchodní řetězec Makro nabízí obě varianty balení másel, přičemž rozdíl cen je do 10 Kč, tedy minimální.

Nahrazením drobných balení pouze při snídaních by došlo k roční redukci 13,5 kg odpadu, a to pouze u jednoho ubytovacího zařízení. Výpočet je však pouze orientační, neboť nelze přímo určit kolik kterých potravin si hosté odeberou a rovněž závisí na kapacitě a obsazenosti daných ubytovacích zařízení.

c) Instalace úsporných LED žárovek

Jak ukazují předchozí výsledky výzkumu, úsporné zářivky či LED žárovky jsou používány většinou ubytovacích zařízení, ale stále existuje prostor pro jejich zavedení. Jejich aplikace je velice jednoduchá a do budoucna souvisí s vysokými úsporami i s ochranou životního prostředí.

V následující tabulce je znázorněn příklad úspory za energie v případě použití moderních LED žárovek namísto klasických, přičemž příkon a cena jednotlivých žárovek byly převzaty z internetového obchodu *zarovky.cz*, denní doba svícení byla stanovena na 10 hodin, počet žárovek byl stanoven na 15 a průměrná cena elektřiny pro rok 2017 je 3,71 Kč.

Tabulka 13: Úspora při použití LED žárovek namísto klasických

	Klasická žárovka	LED žárovka
Cena (v Kč)	13,00	106,00
Počet (v ks)	15	15
Příkon (W)	60	5
Doba svícení denně (v hod)	10	10
Roční spotřeba (v kWh)	3 285,00	273,75
Roční platba za elektřinu (v Kč)	12 187,35	1 015,61

Zdroj: Vlastní zpracování dle Svicenilevne.cz (2017)

Pokud ubytovací zařízení využijí LED technologie, ušetří ročně 11 172 Kč. Návratnost této investice je 1 měsíc a 15 dní.

d) Využití šedých vod

Při otázkách týkajících se úspory a čištění vody, bylo zaznamenáno, že u jednoho z ubytovacích zařízení probíhá příprava na opětovné využití šedých neboli odpadních vod. Jsou to vody ze sprch a koupelen a hlavním důvodem pro recyklaci těchto vod je především to, že jsou minimálně znečištěny, jejich úprava není náročná a lze využít tepla, které je v nich obsaženo. Tato inovace redukuje spotřebu vody a tím pádem i minimalizuje vypouštění odpadních vod. Šedá voda obsahuje splaškové odpadní vody odtékající z umyvadel, praček, van, sprch, dřezů apod. bez odpadů z lidského metabolismu a po úpravě je vhodná pro splachování záchodů, pisoárů, zalévání zahrad či k úklidu.

Ubytovací zařízení mají zvýšenou produkci těchto vod. Použití kvalitní pitné vody by mělo být pouze tam, kde je to nezbytně nutné. Pro zalévání zahrad, splachování toalet a při úklidu by měla postačit voda vyčištěná. Z ekonomického hlediska dojde k úspoře peněžních prostředků, neboť pitná voda je stále dražší. Zároveň dojde k menšímu zatížení přírody – co se nevypustí, nebude v tocích. Český trh nabízí kompletní technologie pro úpravu šedé vody, které lze umístit například do sklepních místností (Asio, 2017). Zavedení čističky šedých vod je finančně velice náročné a návratnost investice je několik let, proto je výhodné ji instalovat v ubytovacích zařízeních s vyšší kapacitou, a tudíž i s vyšší spotřebou vody.

Následující přehled je zpracován pro hotel s kapacitou 16 pokojů (32 lůžek), přičemž v každé jednotce se nachází sociální zařízení s umyvadlem, sprchou a toaletou. V oblasti Železnorudsko se nachází téměř 40 srovnatelných ubytovacích zařízení, která by toto opatření mohla aplikovat. Čistička funguje tak, že odpadní voda odtéká samostatným separátním potrubím a hromadí se v akumulární nádrži, kde se čistí a znovu akumuluje pro používání v rámci objektu. Upravenou vodu lze využít uvnitř i vně budovy. Teplu se recykluje ihned při vzniku teplé vody nebo umístěním výměníku do nádrže na akumulaci šedých vod. Získané teplo lze využít jako zdroj energie např. pro tepelné čerpadlo, a tím na vytápění nebo výrobu teplé vody. Pro tento návrh je potřeba zřídit dva samostatné rozvody – pro šedou vodu a pro vodu provozní.

Spotřeba a produkce šedé vody

Dle Waisové (2014) byla na základě podkladů firmy Asio vypočítána spotřeba šedé vody, přičemž firma navrhuje šedou vodu využívat pro splachování toalet a pro úklid. Denní spotřeba vody na jedno lůžko je 90 litrů. Veškerou šedou vodu však není potřeba čistit, neboť stačí, aby byla pokryta spotřeba vody potřebné na splachování a úklid. Postačí tedy šedá voda z šesti pokojů (12 lůžek).

Spotřeba šedé vody na splachování a úklid	998 litrů
Produkce šedé vody v hotelovém objektu	1 080 litrů

Investiční náklady

Návrh systému je vytvořen pro objekt firmy ASIO – AS-GW AQUALOOP 24. Investiční náklady na vytvoření nového rozvodu kanalizace obsahující cenu materiálu, součástek nezbytných k montáži potrubí, přibližnou cenu stavebních úprav a plat kvalifikovaných dělníků jsou 730 061 Kč. Investiční náklady na čističku šedých vod jsou 182 900 Kč. Roční provozní náklady zahrnující cenu za údržbu, provoz čistícího systému a výměnu součástí jsou 8 084 Kč.

Celková bilance

Návratnost investic se dle výpočtu Waisové (2014) pohybuje kolem 10 let, přičemž tato investice je vykompenzována roční úsporou pitné vody, která činí přibližně 20 000 Kč. I za předpokladu dlouhodobé návratnosti je tato inovace ekonomicky výhodná, a především šetrná k životnímu prostředí a k přírodním zdrojům. Do budoucna lze také počítat s klesající cenou těchto zařízení a tím se zhodnocováním výhodnosti této investice.

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo identifikovat existující environmentální opatření v ubytovacích zařízeních v oblasti Železnorudsko, zhodnotit zkušenosti jejich provozovatelů a na základě výsledků navrhnout možnosti budoucího rozvoje těchto zařízení.

Oblast environmentálních opatření velice úzce souvisí se „zeleným“ vedením podniků neboli green managementem, což v praxi znamená provozovat veškeré podniky takovým způsobem, aby byly šetrné k životnímu prostředí. V poslední době vzniká stále více ekologických ubytovacích zařízení, která mají svůj šetrný provoz potvrzený certifikátem ekologické značky.

Pomocí první z výzkumných otázek bylo zkoumáno, zda mají o tomto managementu a ekologickém značení povědomí také provozovatelé ubytovacích zařízení v oblasti Železnorudsko. Výsledky poukazují na to, že většina dotazovaných o green managementu a ekologickém značení žádné vědomosti nemá, a to ani navzdory tomu, že se v oblasti nachází místní ekologická značka. Železnorudsko zahrnuje pouze jediné ubytovací zařízení, které tuto značku vlastní. Mezi zpracovanými návrhy pro možný budoucí rozvoj ubytovacích zařízení je proto vytvořen námět pro zvýšení marketingové komunikace této značky směrem k ubytovacím zařízením.

Druhá z výzkumných otázek se zabývala existencí environmentálních opatření v ubytovacích zařízeních. Mimo ochranu životního prostředí jsou opatření provozovateli ubytovacích zařízení aplikována převážně z důvodu redukce nákladů. Mezi nejvyužívanější environmentální opatření, která se týkají úspory energií, patří především aplikace úsporných zářivek a tepelně izolovaných oken. Ohledně úspory vody jsou v ubytovacích zařízeních nejčastěji aplikovány toalety s množností volby průtoku vody při splachování. Ostatní opatření spadající do této skupiny (například spořiče vody) nejsou ve většině případů využívána, neboť kvůli horské oblasti mají některá ubytovací zařízení problémy s nedostatkem vody.

Mezi opatřeními, jež souvisejí s odpadovým hospodářstvím, se nejvíce využívá třídění odpadu, nákup produktů ve vratných obalech, aplikace více košů na různé druhy odpadků či kompostování. Někteří z provozovatelů však mají problém i v případě třídění odpadu, neboť v jejich poloze, ve vyšších nadmořských výškách, se kontejnery na tříděný odpad nenachází. Ohledně nákupů produktů respondenti nejvíce využívají nákupu ekologicky šetrných zařízení, mezi která patří převážně úsporné zářivky či úsporné spotřebiče.

Z výsledků je patrné, že nejčastěji jsou aplikována taková opatření, která nejsou příliš finančně náročná. Dle odpovědí jednotlivých respondentů je právě otázka financí při aplikaci environmentálních opatření největší překážkou. Naopak nejvíce jsou provozovatelé při uplatnění těchto opatření motivováni zájmem o ochranu životního prostředí.

Oblast Železnorudsko se nachází v Chráněné krajinné oblasti Šumava. Minimálně kvůli této lokalitě by respondenti měli zavedení dalších opatření alespoň zvážit. Problémy s nedostatkem peněžních prostředků by mohly být aplikací environmentálních opatření do budoucna eliminovány, neboť každé z opatření díky svému šetrnějšímu provozu slibuje návratnost investic. Takovými opatřeními jsou například průtokové ohřívače vody, LED žárovky či čističky šedých vod, jež jsou v předchozí kapitole uvedeny mezi návrhy pro možný budoucí rozvoj ubytovacích zařízení ve zkoumané oblasti. Nelze také opomenout, že pro aplikaci environmentálních opatření existuje v současné době řada dotačních titulů.

I. Summary and keywords

The situation regarding the environment continues to deteriorate and therefore it is necessary to implement some measures to prevent this deterioration. This applies to every member of society and to all sectors including tourism.

Accommodation facilities in their operations increasingly introduce various environmental measures to protect the environment. The aim of this bachelor thesis was to identify existing environmental measures in accommodation facilities in the Železná Ruda region and to evaluate experiences of their operators. The information was collected by a questionnaire survey. A possible future development of these facilities is proposed based on research results.

Theoretical definitions are the basis for this practical research and they explain how the idea of environmental protection has been accompanying mankind, how it penetrated in to tourism, which raised awareness of the accommodation facilities operators. Another important chapter of the theoretical part is the issue of green management and ecolabelling because environmental measures closely related with this issue.

Key words: environment, accommodation facilities, environmental measures, green management, ecolabelling

II. Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

- 1 Beránek, J. & kol. (2013). *Moderní řízení hotelového provozu*. Praha: MAG Consulting.
- 2 Černý, J. & Krupička, J. (2004). *Moderní hotel: nový*. Úvaly: Ratio.
- 3 Červinka, P. (2005). *Ekologie a životní prostředí*. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti
- 4 Frouz, J. & Moldan, B. (2015). *Příležitosti a výzvy environmentálního výzkumu*. Praha: Karolinum
- 5 Dočekalová, P., Švec, K. & kol. (2010). *Úvod do politologie*. Praha: Grada
- 6 Haider, S. I. (2016). *Environmental Management System ISO 14001: 2004: Handbook of Transition with CD-ROM*. Boca Raton, Fla: CRC.
- 7 Horner, S., & Swarbrooke, J. (2003). *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času: aplikovaný marketing služeb*. Praha: Grada.
- 8 Heywood, A. (2005). *Politické ideologie*. Praha: Eurolex Bohemia
- 9 Indrová, J. a kol. (2007). *Cestovní ruch: (základy)*. Praha: Oeconomica.
- 10 Křížek, F., & Neufus, J. (2014). *Moderní hotelový management: nové trendy a metody v řízení hotelů, aktualizované informace o hotelovém provozu a jeho organizaci, optimalizace provozu s ohledem na ekologii a etiku, praktické příklady a fotografická příloha*. Praha: Grada.
- 11 Kunc, K. (1996). *Environmentální vzdělání a výchova*. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava.
- 12 Oriška, J. (2010). *Služby v cestovním ruchu*. Praha: Idea servis
- 13 Page, S., & Connell, J. (2006). *Tourism: a modern synthesis*. London: Thomson.
- 14 Pásková, M. (2008). *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu: management cestovního ruchu v chráněných územích*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- 15 Patůš, P., & Marušková, J. (2014). *Manažment prevádzky hotela*. Banská Bystrica: Dali-BB
- 16 Ryglová, K., Burian, M., & Vajčnerová, I. (2011). *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada
- 17 Schmitz, O. J. (2007). *Ecology and ecosystem conservation*. Washington, DC: Island Press.
- 18 Vymětal, J. (2012). *Informační zdroje v životním prostředí*. Praha: Wolters Kluwer ČR
- 19 Zelenka, J. a kol. (2013). *Udržitelný cestovní ruch: management cestovního ruchu v chráněných územích*. Hradec Králové: Gaudeamus

Internetové zdroje

- 1 AION CS. (2010–2016). *17/1992 Sb. Zákon o životním prostředí*. Retrieved 2 July, 2016, from <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-17>
- 2 Asio. (2017). *Optimalizace čištění šedých vod* | ASIO.cz. Retrieved 12 March, 2017, from <http://www.asio.cz/cz/sede-vody>
- 3 Asociace regionálních značek. (2010-2016a). *O asociaci – ARZ – Regionální značky*. Retrieved 15 December, 2016, from <http://www.regionalni-znacky.cz/arz/cs/o-nas/>
- 4 Asociace regionálních značek. (2010-2016b). *O značce – Šumava – Regionální značky*. Retrieved 17 December, 2016, from <http://www.regionalni-znacky.cz/sumava/cs/o-znacce/>
- 5 Asociace regionálních značek. (2010-2017a). *Koordinátor značky*. Retrieved 11 March, 2017, from <http://www.regionalni-znacky.cz/sumava/cs/o-nas/>
- 6 Asociace regionálních značek. (2010-2017b). *Základní informace – Pro zájemce o značku - Šumava - Regionální značky*. Retrieved 11 March, 2017, from <http://www.regionalni-znacky.cz/sumava/cs/pro-vyrobce/page/4/zakladni-informace>
- 7 Burian, M. (2004). *Návrh struktury systému podpory udržitelnosti cestovního ruchu a metodika hodnocení některých služeb v cestovním ruchu*. Retrieved 24 July, 2016, from http://acta.mendelu.cz/media/pdf/actaun_2005053030007.pdf
- 8 Burian, M. (2010). *Co si představit pod pojmem „udržitelný cestovní ruch“*, *Bio-info*. Retrieved 24 July, 2016, from <http://www.bio-info.cz/zijte-bio/co-si-predstavit-pod-pojmem-udrzitelny-cestovni-ruch>
- 9 CENIA. (2016). *Seznam ekologicky šetrných výrobků*. Retrieved 12 October, 2016, from [http://www.ekoznacka.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFHMV9DV](http://www.ekoznacka.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFHMV9DV)
- 10 Ministerstvo životního prostředí. (2016). *Historie ochrany přírody a krajiny v České republice*. Retrieved 2 July, 2016, from http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=historie_ochrany&site=zakladni_udaje_cz
- 11 EKO-KOM. (2011). *O společnosti a systému EKO-KOM*. Retrieved 3 July, 2016, from <http://www.ekokom.cz/cz/ostatni/o-spolecnosti/system-eko-kom/o-systemu>
- 12 Asociace hotelů a restaurací ČR. (2016). *Oficiální klasifikace v ČR*. Retrieved 20 August, 2016, from <http://www.hotelstars.cz/oficialni-klasifikace-v-cr>
- 13 Merriam-webster. (2016). *Definition of environmentalism*. Retrieved 5 July, 2016, from <http://www.merriam-webster.com/dictionary/environmentalism>
- 14 Ministerstvo životního prostředí. (2008-2015). *Udržitelný rozvoj – Ministerstvo životního prostředí*. Retrieved 24 July, 2016, from http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj
- 15 Ministerstvo životního prostředí. (2008-2016). *Odpadové hospodářství – Ministerstvo životního prostředí*. Retrieved 3 July, 2016, from http://www.mzp.cz/cz/odpadove_hospodarstvi

- 16 NaEnergie.cz. (2012-2016). *Úspora vody v otázkách a odpovědích – FAQ | NaEnergie.cz.* Retrieved 10 August, 2016, from <https://www.naenergie.cz/caste-dotazy-voda>
- 17 Singr, M. (2012). *Čím v zimě sypat chodník a neublížit přírodě? - PŘÍRODA.cz.* Retrieved 10 August, 2016, from <http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=2206>
- 18 Šrůtková, S. (2008). *Ekologický management hotelu.* Retrieved 12 July, 2016, from <http://sona-srutkova.webnode.cz/>
- 19 Svicenilevne.cz. (2017). *Kalkulačka spotřeby.* Retrieved 11 March, 2016, from <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Muc4PcL0gP8J:www.svicenilevne.cz/kalkulacka-spotreby+&cd=2&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>
- 20 Tomášek, j. (2016). *Co umějí úsporné perlátory čili šetřiče vody - Interiér a vybavení.* Retrieved 1 February, 2017, from <http://www.ireceptar.cz/domov-a-bydleni/interier-a-vybaveni/co-umeji-usporne-perlatory-cili-setrice-vody/>
- 21 UNEP & UNWTO. (2005). *Making Tourism More Sustainable - A Guide for Policy Makers.* Retrieved 4 July, 2016, from <http://www.unep.fr/shared/publications/pdf/DTIx0592xPA-TourismPolicyEN.pdf>
- 22 Vaniček, J., & Křestan V. (2007). *Marketing cestovního ruchu.* Retrieved 19 July, 2016, from <http://www.mmr.cz/getmedia/ba898846-3cc2-4274-9c8e-6bb974c08475/GetFile20.pdf>
- 23 Vláda České republiky. (2005 - 2016). *Ekoznačka EU – Květina.* Retrieved 17 August, 2016, from <https://www.euroskop.cz/599/sekce/ekoznacka-eu---kvetina/>
- 24 Waisová, Š. (2014). *Zpětné využití šedé vody v hotelu v Krušných horách.* Retrieved 11 March, 2017, from <http://voda.tzb-info.cz/uspory-voda-kanalizace/11961-zpetne-vyuziti-sede-vody-v-hotelu-v-krusnych-horach>
- 25 Wild tech. (2017). *Prímý ohřev vody je levnější (jak ušetřit peníze).* Retrieved 12 March, 2017, from http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:5UdImDZqm_IJ:www.wildtech.cz/a/primy-ohrev-vody-je-levnejsi-jak-usetrit-penize+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz
- 26 Zarovky.cz. (2010 -2016). *ZAROVKY.CZ - Největší obchod se žárovkami v Čechách.* Retrieved 14 August, 2016, from <http://www.zarovky.cz/>
- 27 Zelenezpravy.cz. (2013). *Ekohotel | Zelené zprávy.* Retrieved 15 October, 2016, from <http://www.zelenezpravy.cz/ekohotel/>

III. Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1: Schéma Tři P.....	10
Obrázek 2: Vymezení oblasti Železnorudsko.....	26

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdíly mezi cestovním ruchem bez udržitelného a s udržitelným rozvojem	9
Tabulka 2: Ubytovací zařízení v oblasti Železnorudsko	24
Tabulka 3: Kapacita ubytovacích zařízení.....	27
Tabulka 4: Zavedení env. opatření souvisejících s úsporou a čištěním vody podle kat. u. zařízení... 37	
Tabulka 5: Uplatnění opatření pro úsporu a čištění vody podle kapacity ubytovacích zařízení.....	37
Tabulka 6: Zavedení env. opatření ohledně odpadového hospodářství podle kategorie u. zařízení... 40	
Tabulka 7: Zavedení env. opatření ohledně odpadového hospodářství podle kapacity u. zařízení	40
Tabulka 8: Uplatnění opatření souvisejících s nákupem produktů podle kategorie u. zařízení.....	43
Tabulka 9: Uplatnění opatření souvisejících s nákupem produktů podle kapacity u. zařízení	43
Tabulka 10: Náklady spojené s tiskem brožur bez DPH (v Kč).....	52
Tabulka 11: Denní spotřeba vody čtyřčlenné rodiny v minutách	53
Tabulka 12: Úspora při použití LED žárovek namísto klasických	56

Seznam grafů

Graf 1: Kategorie ubytovacích zařízení	27
Graf 2: Pozice respondenta v ubytovacím zařízení	28
Graf 3: Znalost green managementu v rámci ubytovacích zařízení	29
Graf 4: Zavedení koncepce green managementu.....	30
Graf 5: Znalost vybraných ekologických značek, jež se udělují ubytovacím zařízením	30
Graf 6: Udělené ekologické značky ve zkoumané oblasti	31
Graf 7: Usilování o získání ekologické značky	32
Graf 8: Uplatnění opatření souvisejících s úsporou energií.....	33
Graf 9: Zavedení jednotlivých environmentálních opatření souvisejících s úsporou energií.....	35
Graf 10: Uplatnění opatření souvisejících s úsporou a čištěním vody.....	36
Graf 11: Zavedení jednotlivých environmentálních o. souvisejících s úsporou a čištěním vody	38
Graf 12: Uplatnění opatření souvisejících s odpadovým hospodářstvím	39
Graf 13: Zavedení jednotlivých environmentálních o. souvisejících s odpadovým hospodářstvím... 41	
Graf 14: Uplatnění opatření souvisejících s nákupem produktů	42
Graf 15: Uplatnění jednotlivých opatření souvisejících s nákupem produktů.....	44
Graf 16: Vnímání výhod v zavádění environmentálních opatření.....	45
Graf 17: Vnímání jednotlivých výhod v zavádění environmentálních opatření.....	46
Graf 18: Podpora a vzdělávání zaměstnanců a hostů v oblasti ochrany životního prostředí.....	47
Graf 19: Důvody, které respondentům brání v zavedení environmentálních opatření	48
Graf 20: Důvody, které motivují provozovatele zavádět environmentální opatření.....	50

VI. Příloha: Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Marie Machalová a jsem studentkou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Touto cestou bych Vás chtěla poprosit o vyplnění krátkého dotazníku k mé bakalářské práci, která se týká veškerých ubytovacích zařízení ve Vašem okolí, tedy v oblasti Železnorudsko. Vaše odpovědi jsou pro můj výzkum neobyčejně cenné a pomohou mi ke zjištění zajímavých výsledků, které Vám v případě zájmu mohu poskytnout.

Mnohokrát Vám děkuji.

Kategorie ubytovacího zařízení

- Hotel
- Penzion
- Horská chata
- Apartmány
- Kemp
- Ubytování v soukromí
- Turistická ubytovna
- Rekreační zařízení

Kapacita ubytovacího zařízení

- 1-10 lůžek
- 11-20 lůžek
- 21-30 lůžek
- 31-40 lůžek
- 41-50 lůžek
- 51 lůžek a více

1 Znáte pojem green (zelený, ekologický) management?

- Ano
- Ne (přeskočit otázku 1.1)

1.1 Máte ve svém ubytovacím zařízení zavedenou koncepci green (zeleného, ekologického) managementu?

- Ano
- Ne

2 Znáte některou z těchto značek, jenž se uděluje ubytovacím zařízením? (více odpovědí)

- EU Ekoznačka (květina)
- Ekologicky šetrná služba
- Šumava originální produkt
- Jiné
- Žádné (přeskočit otázky 2.1 a 2.2)

2.2 Vlastní Vaše ubytovací zařízení některou z těchto ekologických značek? (více odpovědí)

- EU Ekoznačka (květina)
- Ekologicky šetrná služba
- Šumava originální produkt
- Jiné
- Žádné

2.1 Usilujete o získání některé ekologické značky? (více odpovědí)

- EU Ekoznačka (květina)
- Ekologicky šetrná služba
- Šumava originální produkt
- Jiné
- Žádné

3 Uplatňujete ve Vašem ubytovacím zařízení některá z těchto environmentálních opatření souvisejících s úsporou energií? (více odpovědí)

- Okna s izolačními skly
- Pohybové spínače osvětlení (alespoň v některých prostorech)
- Úsporné žárovky či LED žárovky
- Průtokové ohřívače vody
- Solární panely
- Jiné
- Žádné

4 Uplatňujete ve Vašem ubytovacím zařízení některá z těchto environmentálních opatření souvisejících s úsporou a čištěním vody? (více možných odpovědí)

- Spořiče vody
- Perlátory
- Toalety s možností volby splachování
- Upotřebení dešťové vody
- Používání ekologických, pracích a mycích prostředků
- Jiné
- Žádné

5 Uplatňujete ve Vašem ubytovacím zařízení některá z těchto opatření souvisejících s odpadovým hospodářstvím? (více možných odpovědí)

- Třídění odpadu
- Instalace odpadkových košů na různé druhy odpadu (v prostorech pro hosty a zaměstnance)
- Omezení drobných balení (potraviny, drogerie)
- Nákup produktů ve vratných obalech
- Prodej odpadního materiálu
- Kompostování
- Jiné
- Žádné

6 Uplatňujete při nákupu produktů některá z těchto opatření? (více možných odpovědí)

- Nákup výhradně v okolí podniku
- Nákup výhradně ve velkém množství (potraviny)
- Nákup ekologických zařízení (žárovky, spotřebiče)
- Přednost nákupu produktů s označením EKO
- Jiné
- Žádné

7 Podporujete a vzděláváte zaměstnance a hosty v oblasti ochrany životního prostředí? (například tabulky s upozorněním na šetření vodou)

- ANO – zaměstnance
- ANO – hosty
- ANO – zaměstnance i hosty
- NE

8 Existují nějaké důvody, které Vám brání v zavedení či rozšíření environmentálních opatření?

.....

9 Existují nějaké důvody, které Vás motivují zavádět či rozšiřovat environmentální opatření?

.....

10 Shledáváte nějaké výhody v uplatňování environmentálních opatření? (kromě ochrany životního prostředí)

- Konkurenční výhoda
- Redukce nákladů
- Sympatie směrem k zákazníkům
- Jiné
- Neshledávám

11 Jaká je Vaše pozice v ubytovacím zařízení?

- Majitel/ka
- Manažer/ka provozu
- Recepční
- Jiné